І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIII. Ч. 235. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 20-го ГРУДНЯ 1966 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 20, 1966 No. 235. VOL. LXXIII.

ОСТАННІ ВІСТІ

який ві ддовгих років пере-

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОНСОН ВІДВІДАВ АЙЗЕНГАВЕРА в шпиталі Волтера Ріда у Вашінгтоні і просив його про пораду в справі деяких рішень про війну у В'єтнамі. Після візити в колишнього президента президент Джонсон сказав журналістам: „Тепер я знаю, що маю робити в цій справі". Джансон відмовився сказати, про що він розмовляв із Айзенговером, тільки загально заявив, що розмова велася в справі оборони та про міжнародні проблеми. Перед відлетом до Тексасу на свята президент Джансон нараджувався в справі В'єтнаму з МекНамарою, амбасадором Голдберґом і амбасадором до В'єтнаму Генрі Кеботом Ладжом.

ПРЕСОВИЙ СЕКРЕТАР БІЛОГО ДОМУ Білл Д. Моєрс сумнівається, че президент Джансон рішився в справі 1968 р. Моєрс залишає Білий Дім з днем 1-го лютого 1967 р. Журналісти запитували його, чи існує якийсь зв'язок між його резиґнацією і тими поголосками, що Президент не буде кандидувати в 1968 р. Моєрс заявив, що він на тему кандидатури Президента не розмовляв із ним, і сказав, що, на його думку, сам Президент ще не знає теper, що він зробить в 1968 році. Але Моєрс сказав: „Я гадаю, що Джансон буде старатися про перевибір в найближчих президентських виборах". Моєрс ще раз ствердив, що залишає Білий Дім з особистих причин.

ДЕМОКРАТИЧНІ ГУБЕРНАТОРИ МАЮТЬ конферувати з президентом Джансоном. Вони на нарадах у Вайт Сулфур Спрінґсі, Вест Вірджінія гостро критикували політику президента Джансона, але пізніше, порозумівшися з Білим Домом, вирішили припинити дальшу критику демократичного Уряду та безпосередньо конферувати з Президентом. Президент був дуже зайнятий і не міг визначити дати, коли мала б відбутися його конференція з губернаторами. Сподіваються, що розмова губернаторів демократів із Президентом відбудеться в найближчому часі.

ГОЛОВА КРАЙОВОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО Комітету Джан М. Бейлі заявив, що неправдиві поголоски про те, що він залишає своє становище. Правдою є те, що окремий дорадник Білого Дому звертався минулого тижня до голови Стейтового Демократичного Комітету в Ню Джерзі Роберта Дж. Буркгордта, — казав Бейлі, але Буркгардтові пропонували якесь становище в Білому Домі, а не уряд голови Крайового Демократичного Комітету. До Буркгардта звертався Марвін Вотсон в імені президента Джансона. „Я не заміряю залишити своє становище, казав Бейлі, і я скликаю в лютому збори Крайового Комітету, на яких буду головою".

ТІ КАНДИДАТИ НА КОНҐРЕСМЕНІВ, які послуговувалися нечесними засобами у виборчій кампанії — у 68 відсотках програли вибори в дні 8-го листопада, з чого виходить, що в цій країні „брудна політика" не виплачується. Про це аж тепер звітує Комітет справедливої виборчої практики, котрий очолює колишній посадник міста Сінсіннеті в Огайо, брат покійного сенатора — Чарлз П. Тефт. Тільки два кандидати, які послуговувалися нечесними практиками у виборчій кампанії виграли вибори, але один з них відкликав був ще перед виборами неправдиве оскарження свого противника.

У СВІТІ

РАДА БЕЗПЕКИ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ПРИЙНЯЛА 16 ц. м. резолюцію 11 голосами при 4-ох, що стримались, якою зобов'язала всіх членів ОН припинити закупи в Родезії 8-ох її головних продуктів та не постачати їй газоліни ані авт і моторів. Зате відкинено додатки муринських держав про засудження Південної Африки і Португалії за сприяння Родезії та про зобов'язання Британії до воєнної експедиції проти Родезії.

КОМУНОКИТАЙСЬКИЙ ПАРТІЙНИЙ ОРГАН „ЧУНҐ ЧІ" ПРИЗНАВ, що мобілізація „червоногвардійців" була потрібна, щоби не допустити до влади „узурпаторів", противників Мао Тсе-тунга. Цим признанням ще раз стверджено, що в Комуністичному Китаї йде завзята внутрішньо-партійна боротьба за владу.

ДЕЙВІД ЛЛІЄНТАЛЬ СТАВ У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ головним американським економічним дорадником. Він був колись головою державної Комісії Атомової Енергії в ЗДА, а в останній роках служив, як головний економічний дорадник в Ірані, Колюмбії, Малязії і Побережжі Слоневої Кости, всюди з великим успіхом.

В ЕСПАНІЇ ВПЕРШЕ ЗА ОСТАННІХ 30 РОКІВ СПІЛКА МЕТАЛЕВИХ РОБІТНИКІВ ЗАГРОЗИЛА страйком на знак протесту проти звільнення з праці кількох тисяч її членів. Ця спілка має 150.000 членів. За новою еспанською конституцією, затвердженою у плебісциті в минулому тижні, робітничі спілки дістали більшу незалежність від урядових чинників.

У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ піддалися за 11 місяців цього року 17.726 комуністичних повстанців. У минулому році було таких комуністичних дезертирів 11.124. Правда, в минулому році здезертирували з південно - в'єтнамської армії 113.000 вояків. У цьому році те число значно зменшилося, а в останніх двох місяцях було більше дезертирів по стороні комуністів, як державного війська.

ПІВНІЧНИЙ В'ЄТНАМ І КОМУНІСТИЧНИЙ КИТАЙ ВИДАТИ ВІЗИ 4-м американським пацифістам, щоб вони наочно переконалися, чи американське летунство бомбардувало мешкальну дільницю столиці Ганой. Ті американці заперечують, наче б були комуністами, але всі вони демонстрували проти політики Уряду ЗДА у В'єтнамі. Вони їдуть нібито на власний кошт і не запитували Вашінгтону за дозвіл, а поїхали спершу до Москви, — звідтіль через Пейпінг до Ганою.

З КОМУНІСТИЧНОГО КИТАЮ ВИДАЛЕНО трьох совєтських кореспондентів. У Пейпінгу трьох кореспондентів мала агенція ТАСС і по одному щоденники „Ізвєстія", „Правда" і „Комсомольская Правда". Залишено більшовикам свободу вибрати собі тих своїх 3-х журналістів, які мають вернутися до Москви. За причину подано неприхильне і фальшиве звітування про „культурну революцію" в Китаї.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДІН РАСК ПРИЛЕТІВ до Парижу з Далекого Сходу й заявив на летовищі, що Америка привітає послуги „з будь-якої сторони" в справі швидкого закінчення війни у В'єтнамі, застерігшись, що єдиною передумовою є те, щоби замирення відбулося „на базі задовільній для безпеки Південного В'єтнаму та інтерес вільного світу".

ПРЕЗИДЕНТ ПРО „ТЯЖКІ ДНІ" ПЕРЕД ЗДА

Вітаючи в Білому Домі групу ранених ветеранів в'єтнамської війни, президент Джансон заявив, що треба ще трохи чекати, заки буде мир у В'єтнамі, і що перед ЗДА можуть ще бути „тяжкі дні".

Республіканці плянують бути активнішими у 90-му Конґресі, як в попередньому

Вашінгтон. — Крайовий Комітет в справах успішности Конґресу ЗДА повідомляє, що республіканські члени 90-го конґресу вирішили, щоб в новому Конґресі активніше виступати, як це було в попередньому 89-му Конґресі, та старатимуться підготовити собі кращі вигляди на президентські вибори в 1968-му році. Крайовий комітет це непартійна організація, яка змагає до того, щоб поліпшити працю в Конґресах цієї країни. Цей Комітет під час виборів підтримує фінансово і морально тих кандидатів до Конґресу, які обіцяють працювати в законодатній частині Уряду, дбаючи більше про загальне добро цілої країни, а не про партійні та окремі інтереси. Цей Комітет в цьогорічних виборах витратив $ 170.000 на підтримку 15-ох демократичних і 5-ох республіканських сенаторів і 53-ох демократичних і 18-ох республіканських конґресменів. Велике більшість кандидатів, яких підтримував Комітет, здобули місця в Конґресі, з чого вдоволений є його голова Расселл Гіменвей.

ЗДА будують найбільший у світі акселератор

Вашінгтон. — Комісія Атомової Енергії повідомила, що ця країна вирішила збудувати найбільший в світі розбивач атома в місцевості Вестон в стейті Іллиной недалеко Шикаго, який матиме силу 200 більйонів електрон-вольтів і який розбиватиме ядро атома на найбільше основні частини. Більше як 200 громад в 46-ох стейтах старалися, щоб в них збудувати цей акселератор, який коштуватиме $ 395 мільйонів, і який потребуватиме коло $ 60 мільйонів річно на свою чинність, при якій будуть затруднені коло 2.000 вишколених науковців і техніків. Середний Захід досі нарікав, що Уряд концертує свої урядові підприємства на Заході і на Північному Сході, а Середній Захід немає урядових підприємств. Тепер цей захід відпаде, коли стейт Іллиной дістане такий важний промисловий об'єкт, як атомовий прискорювач, що річно витрачатиме $60 мільйонів.

Відбулася нарада УТЦ в справі перекладу назви USA

Ню Йорк. — В суботу 17-го грудня ц.р. тут в приміщенні Українського Інституту Америки, 2 Схід 79-та вулиця в Ню Йорку, відбулася нарада членів Управи Українського Термінологічного Центру з участю понад 30 осіб в справі поправного перекладу на українську мову назви USA. Нараду відкрив голова УТЦ ред. В. Давиденко, а проводив нею ред. Б. Кравців. Після доповіді інж. А. Вовка, в якій він пригадав усі можливі варіянти перекладу цієї назви і підсумував дискусію, що відбулася на цю тему в українській пресі на еміграції, виступали присутні на нараді правники, інженери, філологи, педагоги, журналісти. Управа УТЦ, не піддаючи власних суґестій, бо не всі її члени однозгідні щодо того чи іншого варіянту перекладу назви USA, підготовила відповідні анкети, що їх присутні на нараді одержали і виповнили. Такі самі анкети вислано до всіх тих компетентних осіб, які з огляду на відстань не могли прибути на нараду, а також до всіх редакцій українських газет і журналів. По одержанні анкет Управа УТЦ зі своїми коментарями і висновками передасть в окремому офіційному комунікаті висліди цього опитування до відома громади і на рішення НТШ і УВАН, що їх посередньою ланкою є УТЦ згідно зі своїм статутом. Доповідь інж. А. Вовка буде незабаром опублікована в черговому „Бюлетені УТЦ".

Помер ген. С. Єфремів, кол. командант війська в Карпатській Україні

Ню Йорк. — У вечірній годинах в неділю 18 грудня помер у шпиталі на Асторії, Ню Йорк, на 73 році життя підвищений недавно до ступня генерала Сергій Єфремов, активний учасник української визвольної війни, колишній член штабу генерала М. Омеляновича-Павленка в Армії УНР та короткий час командант Січей в Карпатській Україні. Покійний був членом основником Об'єднання б. вояків-українців в Америці (ОбВУА) та членом першої Головної Управи тієї комбатантської організації. Подробиці про Панахиду й похорон будуть подані згодом.

У Південному В'єтнамі не буде для війська Різдвяної Богослужби опівночі

Сайгон. — Американське й південно - в'єтнамське військове командування повідомило, що в цьому році не буде традиційної Різдвяної Богослужби для військовиків католицького визнання з уваги на обов'язуючу поліційну годину у Сайгоні й інших містах та можливість комуністичних терористичних атак. Хоч у Південному В'єтнамі зобов'язуватиме 48-годинне воєнне перемир'я, проте американські й південно - в'єтнамські військові власті не довіряють комуністам настільки, щоб дозволити на зосереджування військовиків на таких традиційних Богослужбах. Зате вони відбудуться в навечер'я Різдва Христового о год. 9 вечором. До Сайгону виїхав уже нюйоркський кардинал Франсіс Спелман, який від довгих років переводить Різдво Христове з стаціонованими поза межами Америки американськими військами. З уваги на посилений комуністичний терор не оприлюднено заздалегідь часу, місця і програм розвагових імпрез, що їх щорічно влаштовує для американських вояків у В'єтнамі відомий фільмовий артист - комік Боб Говп, до якого в таких доброзичливих мистецьких місіях приєднуються завжди й інші видатні американські актори й акторки.

Кізінґер заповідає своє посередництво між ЗДА і Францією

Бонн. — Новий західньонімецький канцлер Курт Георґ Кізінґер заповів в інтерв'ю, що його уділив представникові американської радіостації „Колумбія Бродкестінґ Систем", що він буде старатися посередничити задля покращання відносин між Америкою і Францією. Кізінґер відмовився від вибирання для Німеччини приязни з Америкою чи Францією, — він твердив, що такої альтернативи не існує, бо безпека і свобода цілої Европи залежить від З'єднаних Держав, а Франція є найстаршим союзником Америки. Кізінґер переконаний, що швидше чи пізніше між Францією і ЗДА відновляться давні найкращі й найтісніші взаємини. Як Кізінґер уявляє собі своє посередництво у теперішніх напружених взаєминах між ЗДА і Францією — він не сказав. Зате він підкреслив, що в інтересі Америки лежить теж об'єднання Европи, щоб вона могла виступати у розмовах з ЗДА, як одностайна цілість. Відмовляючись від власної атомової зброї та не маючи амбіцій „тремати палець на язичку атомової зброї" — Західня Німеччина не може бути домінуючою державою в Европі і тому ніхто — з виразним натяком на СССР — не потребує лякатися такої німецької ролі.

Рада НАТО заповідає покращання взаємин з СССР

Париж. — Рада Атлантійського Союзу (НАТО) закінчила в мин. п'ятницю 16 ц. м. наради міністрів закордонних, військових і фінансових справ 15-ох членських держав. Франція не брала участи у військових нарадах, які рішили покликати до життя постійну комісію для плянування атомової стратегії. Рішено покращати відносини з СССР і його сателітами. Західня Німеччина висловила бажання поліпшення „людських, культурних і економічних" взаємин із Східньою Німеччиною, — ЗДА, Британія і Франція підтримали це бажання й заявилися знову за з'єднання Німеччини на базі самовизначення німецького народу. Це було останнє засідання Ради НАТО в Парижі, бо головна кватира НАТО перенеслася до Брюсселю.

В Ню Йорку відбувся семінар ПАБНА

Ню Йорк. (ЗРВ). — В днях 17-18 грудня ц. р. відбувся тут у домі Українського Визвольного Фронту студійний семінар ПАБНА (Американських Приятелів АБН), що його підготовила місцева станиця на чолі з мґром Михайлом Шпонтаком. Семінаром, що розглянув цілий цикл проблем, керував голова Центральної Управи Українського Відділу ПАБНА д-р В. Процик. Про засадничі питання визволення України з-під московської окупації говорив мґр Володимир Кульчицький. Характеристику українських середовищ у ЗДА та їхнього відношення до справи відновлення української національної держави перевів ред. Ігнат Білинський. Аскольд Скальський говорив про можливості і доцільність дії української студентської молоді на зовнішньому відтинку в цій країні зокрема участи СУСТА і ТУСМ в ділянці боротьби за правдиве насвітлення українських справ на сторінках американської преси. Пані Уляна Целевич перевела аналізу політичного становища в сателітних державах СССР та національних груп цих держав, як також концепції АБН про можливості співпраці національних груп в цій країні. Про нові тенденції у зовнішній політиці ЗДА та її відношення до справ поневолених Москвою народів говорив д-р Зеон Винницький. Це був перший із циклу семінар ПАБНА, що будуть влаштовувані згаданими доповідачами також в інших осередках Америки.

Школа св. Юра в Ню Йорку влаштувала Різдвяний Концерт

Ню Йорк. — В суботу і в неділю, 17-го і 18-го грудня учні школи св. Юра дали традиційний вже Різдвяний Концерт та п'єсу на одну дію „Ой, хто, хто Миколая любить" при повній шкільній великій авдиторії. Вступне слово сказав парох церкви св. Юра о. О. Засійдда, ЧСВВ, який підкреслив, що ця школа працює вже 25 років для добра української громади в долішньому Ню Йорку. Шкільний хор складається з учнів і учениць 3, 4, 5 і 6 кляс і ним диригує п. Іван Хомин. Хор виконав кілька коляд та пісню „О, хто, хто Миколая любить". Діти деклямували два вірші І. Савицької. Хор співає гарно, в чому заслуга його диригента І. Хомина. При фортепіяні була пані Ольга Хомин, а деклямацій підготовили учитель школи І. Близнак та учителька Аполонія Книш. В п'єсі „Ой, хто, хто Миколая любить" брали участь 11 шкільних дітей та п. І. Хомин, який грав ролю св. о. Миколая, і який займався постановкою та сценічним оформленням п'єси. М. Івасівка подбав про характеризацію юних акторів, а бутафор-освітлення було в руках п. Степана Приходька. І колядки та деклямації пройшли з повним успіхом. Також і п'єса вдоволила чисельну публику, яка щиро дякувала всім виконавцям.

НТШ перевело цілоденну наукову конференцію у честь І. Франка

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Т. Шевченка в Америці перевело в суботу 17 грудня 1966 другу цілоденну сесію, присвячену творчості Івана Франка. Перша сесія відбулася 28 травня ц. р. Другу сесію відкрив голова Філологічної Секції НТША, проф. д-р Василь Лев коротким вступним словом, в якому м. і. звернув увагу, що українські науковці у вільному світі позбавлені того основного джерела студій, яким є архів Івана Франка та можуть тільки в обмеженому об'ємі користуватись франкознавчою літературою. Проте обов'язком учених у вільному світі є очищувати пам'ять Івана Франка з большевицького намулу та спростовувати фальші ширені деякими підсовєтськими пропаґандистами, що називають себе франкознавцями. У передполудневій сесії доповіді виголосили ред. В. Верган про „Ролю Івана Франка в робітничому русі", при чому, за словами доповідача, це була частина з його ненадрукованої ще тритомової праці на цю тему. Далі доповідь виголосили мґр Я. Гриневич „Релігійний світогляд І. Франка", де доповідач намагався спростовувати „міт про атеїзм Франка", д-р О. Соколишин „Забута англомовна згадка Франка про Шевченка", з наведенням статті Франка у лондонському „Славонік Ревю" з 1924 р., д-р Я. Падох „Причинки до популярности Івана Франка" — про Відділи УНСоюзу „імени Івана Франка". Інж. Р. Кобрінський відчитав доповідь проф. Н. Короля „Зустріч з Іваном Франком" та подав зміст доповіді проф. М. Андрусяка „Похорон Івана Франка", д-р Г. Лужницького „Драматичність поетичних образів у творчості І. Франка" і проф. д-ра Р. Кухара „Картина Львова в повісті Франка „Лель і Полель". У післяобідовій частині сесії доповідали Мґр. Леся Храплива „Франко і діти", про І. Франка як виховника та його твори для дітей; д-р С. Карпінська „Мовні особливості села Нагуєвичі" — про говіркові питоменності Бойківщини, і, частинно Надніпрянщини, — проф. д-р В. Стецюк „Іван Франко, як клясичний фільолог" — про клясичну освіту Франка і його оригінальну творчість та переклади античних творів; врешті проф. д-р К. Кисілевський „Стилістичні і ритмічні засоби І. Франка" — аналіза техніки Франкових творів. Проводили частинно проф. д-р В. Лев, частинно проф. д-р Р. Смаль-Стоцький. Цей останній згадав у заключному слові про власні зустрічі з Іваном Франком. Заповіджені доповіді д-ра Б. Романенчука і пані Л. Бурачинської не відбулися внаслідок неприявности доповідачів.

Сторіччя з дня народження М. Грушевського відзначено в Ню Йорку урочистою конференцією

Ню Йорк. — В неділю 18-го грудня ц.р. у великій залі УВАН у ЗДА відбулася урочиста пленарна конференція, присвячена сторіччю народин великого українського історика й голови Української Центральної Ради Михайла Грушевського. Конференцію влаштували спільно Історична Секція УВАН, Історично - філософічна Секція НТШ та Українське Історичне Товариство. Проф. Олександер Оглоблин у доповіді п.н. „Михайло Грушевський на тлі доби" відзначив, що великий український учений не вкладається в проблематику однієї доби, бо Михайло Грушевський жив і творив на протязі кількох історичних діб, повних своєї специфіки і проблем. Доповідач схарактеризував М. Грушевського на тлі періодів 1860-80, 1880-1917 і пореволюційного. Він ствердив, що Михайло Грушевський був людиною свого часу і, як кожна велика людина і діяч, мав свої особливості. Вклад його і в українську історичну науку і в українську світову історію велетенський. Тепер завдання українських істориків вивчати життя і працю Михайла Грушевського.

Проф. Омелян Пріцак в доповіді про історіософію М. Грушевського підкреслював, що для нього народ — маса народна мали бути основою та героєм історії і що історіографія М. Грушевського базувалася на його народництві. Проф. Ярослав Пеленський в доповіді „Суспільно - політичні ідеї Михайла Грушевського" висловив думку, що Михайло Грушевський еволюціонував у своїх поглядах від поступового лівого демократизму до утопійного соціялізму. Проф. Любомир Винар, редактор „Українського Історика" зробив у заключній доповіді про львівський період життя і творчости Михайла Грушевського. Він схарактеризував багатогранну діяльність М. Грушевського у Львові на тлі тогочасних відносин у Галичині.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

ПОМЕР З. НОСКОВСЬКИЙ

Окружною дорогою дійшла до Америки з великим опізненням вістка, що ще 3 серпня 1962 року в місцевості Міхалове на Словаччині помер на 73-ому році життя Зенон Носковський колишній сотник Українських Січових Стрільців, учасник боїв на Маківці, Лисоні, на вулицях Львова й Кисва. Після закінчення першої світової війни залишився на еміграції в Словаччині.

УКРАЇНСЬКА РІЗДВЯНА СЛУЖБА БОЖА В РАДІО

Нюарк, Н.Дж. — На Різдво, з 24 на 25 грудня ц.р. нюаркська радіостанція — WJRZ-97 передаватиме із Української Католицької Церкви св. І. Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., Божественну Літургію від год. 12 до 1-ої опівночі. Хорі в шпиталях і приватних домах, мешканці фарм та всі, що не зможуть бути приявними в церкві, зможуть вислухати цілу Літургію з радіо. Радіостанція WJRZ-970 засягом понад 90 миль. Слухати трансмітованої Літургії простір із церкви зможуть стейти: Ню Джерзі, Коннектикат, частина стейту Ню Йорк, та частина Пенсильвенії включно із Філядельфією. В часі Божественної Літургії співатиме хор церкви св. І. Хрестителя під диригуванням проф. Михайла Добоша.

ВІДМІЧЕННЯ УВАН У ЯПОНСЬКОМУ НАУКОВОМУ ВИДАННІ

Токіо. — Тут у 121 числі „Наукового Бюлетеню" Японського Фонетичного Т-ва надруковано привіт президента Української Вільної Академії Наук — УВАН проф. Яр Рудницького з приводу золотого ювілею цього товариства. Привіт УВАН подано поруч подібних вітальних текстів від інших наукових установ, товариств, університетів із різних країн світу (з вийнятком Української ССР).

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Обережний оптимізм

Останні наради Підготовного Комітету Пан-Американської Української Конференції для Світового Конґресу Вільних Українців, що відбулися в Торонті тиждень тому, були клясичним прикладом того, як другорядна справа може стати першорядною і як другорядні справи можуть комплікувати навіть найкращі ідеї.

Плянований уже понад 30 років Світовий Конґрес Вільних Українців став в останньому десятилітті самозрозумілою конечністю, яку визнали дослівно всі українці в діяспорі, всі їхні крайові центральні репрезентації, всі угруповання, всі стани і прошарки. Це — факт. Виходячи з цього факту, почала конкретизуватись ідея такого Конґресу, скликання якого перебрала на себе наша найширша репрезентація — Пан-Американська Українська Конференція, що репрезентує крайові представництва найчисленніших, найстарших, найбільше загосподарованих і найбільш стабілізованих українських поселень в країнах Західньої гемісфери.

Почалася й конкретна підготова. Створено Підготовний Комітет ПАУК для СКВУ, що складається з двох комісій: Програмової в осідку Комітету Українців Канади, Вінніпегу, та Організаційної в осідку Українського Конґресового Комітету Америки, Ню Йорку. Програмова Комісія провела вже велику працю, приготовивши та узгідинвши з Організаційною комісією головні ідейно-програмові напрямні СКВУ, а на попередніх нарадах уже навіть узгіднено дату і місце Конґресу: листопад 1967 року в Ню Йорку. Останні наради в Торонті скликано з головною метою: остаточно апробувати приготовані спільною Резолюційно - редакційною підкомісією тексти резолюцій, закликів, постанов та маніфестів і остаточно „пустити в рух" працю Організаційної комісії: висилку приготованих проєктів текстів для дальшого узгіднення з усіми передбаченими учасниками нарад, як і інші практичні заходи: замовлення приміщень на Конґрес і взагалі його практична організація.

При цьому треба згадати важливу справу: СКВУ відбудеться, властиво, вже перед Конґресом, коли мова про його ухвали і рішення. Вони ж бо мають бути узгіднені наперед, на самому Конґресі буде тільки їх маніфестаційне затвердження та проголошення без голосування. Тим самим буде осягнена повна справедливість: всі рішення мають бути узгіднені, ніхто нікого не буде „переголосовувати", ніхто нікого й нічого не може майоризувати. Очевидно, що в такій підготові Конґресу необхідні максимальні добра воля і компромісовість, передумовою яких може бути тільки повна свідомість відповідальности і виключно добро справи в найширшому розумінні цих слів. Жадне віровизнання, жадне політичне чи інше угруповання не може й не сміє навіть думати про те, щоб на такому Конґресі „пекти свою печеню". Клясичне твердження про добро республіки мусить бути тут таки справді найвищим законом в думці, на словах і на ділі.

Звичайно, це справа дуже трудна і вимагає найвищого вироблення, повної громадської зрілости, більшої і ширшої, ніж будь-яка з дотеперішніх наших найбільших акцій.

Виникає головне і рішальне питання: чи ми в своїй зрізничкованості, зі своїми недомаганнями та суперечностями доросли до такого великого завдання, чи — сказавши іншими словами — можемо перескочити себе? Під час останніх нарад Підготовного Комітету ПАУК для СКВУ можна було набрати щодо цього поважного сумніву, коли частина учасників нарад поставила вимогу перевірити і змінити узгіднене вже рішення щодо місця відбуття Конґресу. Сумніви могли бути тим більші, що справа місця відбуття Конґресу аж ніяк не є принциповою, вона в жадному разі не є рішальною для самого Конґресу, і, коли в дебатах над цією справою, що зайняли добрих три чверті часу й мали головну увагу, помічалося різні „задні думки", то не диво, що в душу закрадалися сумніви і зневіра.

Ми бачимо виразно, що трудність була головно в пересудах, в опінії, виробленій на підставі опінії, а не виключно фактів. Суд — обвинувачення і оборона — завжди відкидає кандидатів на присяжних або ці кандидати самі себе дискваліфікують, коли вони наперед мають вироблену опінію щодо поставленої перед ними справи, бо ця опінія може затемнити їх об'єктивний вгляд у справу, об'єктивне сприйняття фактів обвинувачення і оборони, на яких спирається справедливий вирок.

Останні наради Підготовного Комітету мають ту заслугу, що вони власне звернули увагу на такі й подібні труднощі. Але й кінцевий вислід цих нарад не зменшує, а радше збільшує оптимізм, що ми можемо позитивно відповісти на поставлений вже в цьому коментарі запит, і що ми, коли ще не цілком зрілі, то таки дозріваємо до того ступня, на якому „добро республіки" таки справді буде для нас „найвищим законом". Сподіваємось, що Світовий Конґрес Вільних Українців оправдає цей наш обережний оптимізм.

Ярослав Курдидик

ДВІ СПРАВЕДЛИВОСТІ

Щоб зрозуміти, що являє собою питання усамостійнення Родезії в Африці, всі зв'язані з цим непередбачені, прикрі комплікації, про які так широко і не без тенденційности розписується американська ліберальна преса, — варто перестудіювати звіт конґресмена Дж. Е. Ашбрука, голови Комісії американсько - африканських справ, яка вивчає відносини не лише в Родезії, але й в усьому південному обширі Африки.

Наша закордонна політика, — звітує конґресмен Ашбрук, — не раз потрапляє у „підступні політичні ями". Ми йдемо немовби навмання, із зв'язаними очима і зустрічаємо ті самі труднощі та ситуації, не вживаючи Богом даних людям можливостей — вчитися, виправляти недоліки, при потребі переоцінювати цінності, відкидати старі, відсталі ідеї і робити так, як наказують у даному випадку обставини.

На жаль, мушу ствердити, — продовжує Дж. Е. Ашбрук, — що ми нібито навмисне робимо в Африці ту саму помилку, за яку покутуємо ще з тієї пори, коли втратили третину Азії, а згодом і половину Европи, віддавши їх на поталу комуністичному молохові. А все це тому, що не знали, які процеси відбувалися тоді на тих двох континентах, які групи слід було підтримати, а які поборювати.

Західню Европу, — твердить конґресмен Ашбрук, — ми може в цілості віддали б під вплив Москви, якби вспору не зорієнтувалися, що цей колишній союзник, це наш найбільш небезпечний і непримирний ворог, і якби президент Труман, створивши НАТО, не розпочав мобілізувати вільний світ для його власного ж таки захисту.

Цю саму помилку ми готові поповнити й у відношенні до Африки, усуваючи з неї здебільшого те, що повинно стояти у формі позитивів — у першу чергу поняття політичного реалізму і державного правопорядку, яке часто іде врозріз з домаганнями автохтонів, переважно чорної раси з їх емоційним наставленням. Це, зокрема, стосується Родезії, майбутнє якої можна збагнути лише холодним розумом, „Балканізація" Африки і анархія на тому континенті потрібні не новопосталим державам, а комунізмові, який хоче там закріпитись.

Про Родезію, цю колишню британську колонію, багату на хром, золото, азбест, вугілля, манґан та інші мінерали, читаємо в світовій пресі, що чверть мільйона білих намагаються там цілковито прибрати до рук і поневолити чотири мільйони чорних автохтонів.

Як відомо, її прем'єра, Ієна Сміта, вибрано в 1964 році, а свою незалежність проголосила ця держава 11 жовтня 1965 року. Білі родезійці побоюються, що, коли вони передадуть владу в руки більшости, тобто чорного населення, їх спіткає та сама доля, яка спіткала їхніх білих сусідів у Замбії і Танзанії, країнах, що колись творили адміністративну колоніяльну цілість. В „медових місяцях" після проголошення незалежности їх потребували, і вони були повноправними громадянами, але згодом створено такі умовини, що вони примушені були „еміґрувати" без будь - яких відшкодувань. „Отож, куди нам еміґрувати, — питають родезійці, — коли не тільки ми, а й наші батьки, діди та прадіди тут народились, і відношення наше до Англії таке саме, як американців? Родезія — це наша батьківщина, яку ми розбудували своєю працею і своїм хистом. Ми не відмовляємося від того, щоб ділити владу з чорними автохтонами, але хочемо, щоб вони були належно до цього підготовані. Приклад сусідньої Ніґерії, де міжплемінна ворожнеча розвалює цю колись квітучу країну — у нас перед очима".

Дивна річ, чому у світовій пресі не пишеться про те, що уряд Родезії хоче поділити владу з провідниками тубільних племен. З ними легко співпрацювати, бо всі вони освічені, і багато з-поміж них мають навіть високу освіту. Очевидно, зробити це можна було б лише ступнево, бо 95% автохтонів неграмотні. Але на перешкоді цьому стоять т. зв. „молоді лібераали", які орієнтуються на „визвольний рух" у Занзібарі, про ролю якого ми недавно писали.

Щождо санкцій, якими погрожує Великобританія, то це був би обосічний меч в першу чергу для неї самої, бо британська економіка в деякій мірі залежить від економіки Родезії. Щоб не „втратити обличчя" перед іншими членами комонвелту, значна частина яких є „чорними країнами", Великобританія почала підрізувати одну з тих гілляк, на якій сама сидить. Коли ж санкції видадуться для уряду Родезії нестерпними, вона завжди має „останній вихід" — проголосити об'єднання з Республікою Південної Африки. Очевидно, чимало родезійців - „самостійників" спротивилися б цьому, але, як каже німецьке прислів'я, „з голоду чорт мусить їсти навіть мухи"...

У зв'язку з родезійським питанням треба ствердити, що в той час, коли вся без виїмку ліберальна преса пероліцитовується в підшукуванні найобразливіших назв для уряду Смита, от хоч би для прикладу — „уряд білих бунтарів", „насильницький уряд мікроскопічної кліки", „терористичний неонацистський уряд Родезії", ніхто досі в ОН не поважився промовити хоч би слово правди про те, що в таких країнах, як Україна, Білорусь, Грузія, а далі Польща, Румунія, Болгарія і т. д. при владі стоять справді терористичні, антинародні уряди. Отже „справедливість" схиляється вбік чорного населення світу, яке хочуть перетягти на свою сторону комуністи. Насувається „єретична думка": якби українці не були білі, може світ також заговорив би, що цьому 40-мільйоновому народові належиться самостійність.

ПАШПОРТ, ПІДПИСАНИЙ МИХАЙЛОМ ГРУШЕВСЬКИМ

II

Двадцять років пробув Михайло Грушевський у Львові і за той час не тільки опрацював підставові томи історії України, але й своєю всесторонньою діяльністю поклав основи для розвитку української науки, що згодом стала процвітати при сприятливіших умовинах у столиці України — у Києві. Грушевський, автор п'ятитомової історії української літератури, він також блискучий публіцист, що залишив глибокі думкою і відважні словом зразки творів свого ума і серця.

Вже у Львові М. Грушевський включився у громадське життя і став в осередку народницької партії. Тут знову діяльність Грушевського доповняла діяльність найбільшого сина Галицької землі, Івана Франка. Хоч і стояли вони часто в окремих таборах, праця цих двох великих мужів на переломі XIX і XX століть ішла в тому ж самому напрямі для зміцнення становища українського народу у його справедливих змаганнях до повної емансипації: культурної, економічної і політичної.

Як у науці, так і в політичній діяльності, Грушевський послідовний народник, який уважає, що нарід — основа історичного буття. Це Грушевський заявив, що нарід є головним героєм історії, і метою історичних дослідів є зрозуміти культурний, економічний і духовий стан народу, його бажання й ідеали. Велика прихильність Грушевського для українського народного руху висунула його в час творення української держави на найвищий пост.

Як у науковій, так і в громадській праці Грушевський послідовний і передбачливий діяч. Українську проблему бачив він ширше і глибше, ніж це могли бачити його сучасники і ніж бачать навіть деякі теперішні його інтерпретатори. Він шукав основної вартости в історичному бутті українського народу, намагався зрозуміти ту основну силу, що дозволила українському народові жити впродовж довгих віків, віднаходив джерела самобутности і незмінности історичного життя українського народу і мужньо обороняв його право на повне життя.

Після упадку української державности Михайло Грушевський виїхав за кордон. Там він пробував продовжувати свою діяльність в науці і в політиці по тій самій лінії оборони прав України, але післявоєнні обставини не сприяли цьому.

Дехто засуджує повернення Грушевського в Україну в 1924 році. Але з його приїздом до Києва починається знову пожвавлення в науковій праці, піднесення української науки, а впарі з тим і українського духа.

В Києві Михайло Грушевський створив науковий осередок — Історичну Секцію при Академії Наук, що — не зважаючи на тяжкі умовини совєтської дійсности — виконала велику роботу. Українська національна справа знайшла в академікові Грушевському свого відданого речника. В 1926 році — у п'ятидесятиріччя злощасного „Емського указу" — Грушевський відважно нагадав про це безправ'я царської Росії у відношенні до поневоленої України і відкрито виступив проти наступу „великоруської культури" на Україну, проти запроторення української культури в провінційний закуток. І совєтський режим не міг замовчати колосальної праці визначного духа цього великого українця, ідеї якого глибоко вросли в українську землю. Критикуючи погляди Грушевського і називаючи його „ватажком буржуазного націоналізму", совєтські режимові чинники мусіли і мусять рахуватися з існуванням цієї постаті в історії України. Це не Грушевський визнав совєтський режим, але режим був змушений погодитися з існуванням Михайла Грушевського — автора великої історії України і провідника українського народу у критичні роки національного зриву. Совєтський уряд змушений був провести урочистий похорон Грушевського державним коштом, був змушений і тепер, у сторіччя його народження, згадати про Грушевського в пресі, не забуваючи — зрозуміла річ — затаврувати його національні ідеї.

Совєтські офіційні історики неспроможні повалити ідеї і концепції Грушевського. Вони лише нагадують, як осторогу, молодому поколінню, що Михайло Грушевський доказував, що український нарід не має ніякої спорідненості з російським, і заперечував, що історичний розвиток обох цих народів відбувався в дружніх взаємовідносинах. Ці нагадування свідчать про те, яке велике діло зробив для українського народу перший президент новітньої української народної держави.

Вороги нашого народу добре знають, в чому вартість Михайла Грушевського. На жаль, не розуміють цього часто самі наші земляки. Великих творців українського національного і державного відродження, а передусім глибокодумного дослідника Михайла Грушевського та ідейного провідника й організатора Симона Петлюру — провідників, які мали візію України і в твердій реальності вирізьблювали майбутнє нашої країни — часто недоцінюють і забувають.

Ідея українського відродження вимагає глибокого пошанування всіх наших провідників, що цю ідею дали народові й її захищали.

Михайло Грушевський вручив історичної важности пашпорт українському народові у його поході до вільного життя. І в усіх нас і в кожного з нас зокрема в руках цей пашпорт, підписаний першим Президентом Української Народної Республіки, Михайлом Грушевським. І завдяки цьому пашпортові ми можемо жити з українським іменем у світі.

Т.

(Кінець)

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

ДИТИРАМБИ ВИСЛУЖНИКАМ

Якийсь П. Г. з паризького „Українського Слова" (часопис з 27 листопада 1966 року) широко розписався про зустріч „чисельної (?) авдиторії українських еміґрантів" у Ню Йорку з „поетами сучасної України" Дмитром Павличком та Іваном Драчем. Стаття ця — хвалебні дитирамби посланцям з окупованого Києва чи вірніше з червоної Москви.

„І з мистецького погляду, і з ідейного українська еміґрація не має поетів, яких можна б було дорівнювати до тих, що виросли в Україні..." — пише П. Г.

Які це „верхів'я" з „мистецького та ідейного поглядів" можна бачити хоч би в одній із Драчевих поем, що в ній він висміює українців поза межами рідної землі, як „націоналістичних горобців", чи в Павличкових „творіннях", надрукованих наприклад, у четвертому томі „Антології української поезії" (Київ, 1958), де на сторінці 413 у вірші „Відповідь батькам" читаємо:

„Вам інша мисль зросила
чола потом,
Напнула нерв,
як тетиву тугу, —
Що може гадина
з тризубим ротом
Вжалить дитину
вашу дорогу".

Або там же трохи нижче:

„На наш народ
кати в тризубах точать
На смітниках Европи
гострий ніж"...

Чим же перевершив Дмитро Павличко українських поетів поза межами рідної землі з „ідейного погляду"? Цей погляд висловлено у його вірші „Любов моя" („Антологія української поезії", стор. 415):

„Люблю, люблю я
Україну,
Лиш не таку, як вам у сні
Вона ввижається невпинно
В заокеанській стороні.

Ту Україну, що до бою
Вела Богданові полки,
Ту Україну, що з Москвою
З'єднала Київ на віки".

Ось кому поклонялася за круглим столом „добірна авдиторія українських еміґрантів", як каже в паризькому „Українському Слові" П. Г. та пише їм звеличувальні славословія.

П. Панасенко

ГОЛОС ЧИТАЧА

Ще про Український Вільний Університет

Роздумую над статтею п. С. Чорнія у „Свободі" з 17 листопада ц. р. про фінансовий стан Українського Вільного Університету, і мені здається, що українська еміґрація забула про цю свою надзвичайно важливу інституцію. Однак не можемо заперечити того, що вартість кожної нації віддзеркалюється в її духових цінностях. Специяльно в нашій добі, коли людський геній пнеться в недосяжні простори.

Бажання вдержатися на поверхні життя проявляється в динамічній творчості людського духа. В Америці, в країні вільної конкуренції, пробиваються тільки духово сильні, заправлені до піонерського життя люди. Наші молоді науковці також добиваються значних осягів в американському світі. Країна нашого поселення дає всі можливості наукового розвитку тим, які цього бажають. Величезні суми видається щорічно на науку з державних і приватних дотацій. Сміємо думати, що саме в цьому криється духова сила Америки. Постає питання: а що ми, українці, робимо, щоб єдину нашу наукову інституцію вдержати?

Ось переді мною лист від Секретаріяту УВУ з датою 7 грудня 1966 року. Наводжу уривок з нього:

„Як Вам напевно відомо, наш університет знаходиться в невідрадних умовах, бо дотації від німецьких чинників вистачає лише на покриття видавничих справ. На платні для професорів не лишається майже нічого".

Трагічне фінансове положення УВУ змушує нас приступити до негайної акції. Це — національний обов'язок української еміґрації, про який не можна забувати.

Не беруся тут пропонувати нашому громадянству заходів, яких треба вжити, щоб здобути матеріяльну допомогу для УВУ. Думаю, що ця допомога є моральним обов'язком в першу чергу тих науковців, які осягнули свої теперішні позиції завдяки докторським дипломам УВУ.

Р. Р.

Рочестер, Н. Й.

Микола Куліш

ПОДОРОЖ „НА ПАЛЕЦЬ"

(3)

Було над вечір, коли ми опинились за яких сто миль від Олбані. Рішили переночувати на полі якогось фармера, що нас туди підвіз. Спали в копиці сіна, без „пойзен айві", зате з цвіркунами. Полягали, накрившись цератовими дощовиками, тож, коли сідав на них цвіркун, то це звучало як постріл. Крім того по нас лазили якісь комахи, шукаючи щілинок у спальних мішках. Попередньої ночі нас нападали з неба, а цим разом виступила проти нас піхота і кавалерія.

Пролежали до ранку, обертаючись з боку на бік. Мій приятель казав, що я у сні кричав і базікав усякі дурниці. Він, бідолаха, спав ще менше від мене!

Помилися під помпою і вийшли на дорогу. Трапився зразу якийсь бізнесмен, що їхав до містечка. Після нього віз нас бойскавт, що ділився з нами своїми проблемами. Похвалився, що любить полювати, при чому вживає рушниці та набоїв власного виробу.

І ось ми вже за сорок миль від Олбані в якомусь малому містечку, чекаючи на добру душу. І вона з'явилась у вигляді двох пань, які почувши українську мову, заговорили до нас по нашому. Це вперше за чотири дні почули ми рідне слово. Пані їхали з табору „На Вовчій Тропі" і, завваживши наші однострої, рішили з нами поговорити. Попрощалися ми з ними й подались у дальшу дорогу.

Цього разу щастя було з нами! Молодий мужчина, що їхав з Боффало до Ню Йорку, підвіз нас аж під Олбані. Тут ми рішили ще раз спробувати щастя на трувеї. Щойно зупинились, як нас забрала молода пара, що верталася з вакацій і погодились підвезти до з'їзду на Масачусетс-трувей, який пробігає перед нашою оселею.

Тут починається той етап, про який ми хотіли б забути.

Під'їхавши до з'їзду, водій попросив нас висісти. Ми пояснили йому, що на з'їзді робити цього не можна, але він легковажно махнув рукою. Що ж було робити! Ми висіли й скинули наплечники, які зразу ж мусіли вкинути в ... авто „стейт трупера", що взявся незнати звідки. Вже в його авті почався допит.

— Хто це був той, що скинув вас на трувеї? — загудів поліцай басом.

— Наш товариш, — запищав я спереляку.

— А чи ваш товариш не знає, що на трувеї можна зупинятися лише в крайній потребі?

Я пропищав, що, певно, не знає.

— То поїдемо і пояснимо йому, — з цими словами „стейт трупер" пустив сирену на повний голос і ми кинулися здоганяти „нашого товариша". Їдучи з швидкістю ста миль на годину, за п'ять хвилин були ми вже біля нього і поліцай влупив йому кару, а нас відвіз до того місця, з якого підібрав, тобто коло самого Олбані. Перевіривши по радіо, що ми не втекли з тюрми, дав нам також на пам'ятку тикети по п'ять дол. кожному і порадив іти далі пішки, так, як робив він, бувши бойскавтом.

Зійшовши з трувею, ми рясними епітетами почали описувати поліцію і всі трувеї на світі. В гуморі, що його ніяк не назвеш прекрасним, повиставляли пальці. Недовго чекали, як приїхало вантажне авто і зі скреготом гальм зупинилось. Ми вилізли на зад авта і, скинувши наплечники, радісно зідхнули.

Та радість зразу ж розвіялась, бо авто помчало з швидкістю сімдесяти миль на годину по такій дорозі, по якій я не важився б їхати швидко і ровером! До того ж ми сиділи на купі старого заліза, з якого іржа летіла нам в очі. За десять хвилин авто так раптово зупинилось на закруті, що мій приятель ледве не злетів на землю, а я впав на купу заліза. Щофер, скинувши свого товариша, запросив нас в кабіну.

Водій цього авта, будівельний робітник, що їхав з роботи додому, доказав нам, що вантажні авта можуть їздити так само, як перегонові. А він ще нарікав, що його „трок" старий і не їздить як слід.

Вирвавшись щасливо від цього божевільного, ми натрапили на другого, але з іншої категорії. Уявіть собі старого жида з довжелезною бородою, з старезним і вельми брудним автом, яке не їхало навіть двадцять миль на годину. На наше здивування, почувши, що ми з Філядельфії, він признався, що теж звідти. Він продавав цукорки в театрі „бурлеск" у середмісті. Він висадив нас під Гадсоном, звідки аж під табір підвіз нас цікавий молодий хлопець, що мав особливу прикмету описувати все непристойними словами. Я вже наслухався всякої мови в Америці та в Мехіко, але такої плинної лайки не чув і думаю, що не почую..

Висіли з його авта за милю від табору. Тут уже не було чого підносити пальця. Сонце збиралось от-от впасти за гори і на прощання малювало їх всіми відтінками золота.

За нами було двадцять п'ять чужих авт, у яких відбули ми свою прогулянку, вісімсот миль дороги, дві ночі і три дні. І лише в той момент відчули ми велике бажання власними ногами промаршувати останню милю.

(Кінець)

ТАМ, ДЕ ПРОМОВЛЯЄ ДУША

Лісок Нечімний поблизу села Скулина. З ним, як і з іншими місцями цього чарівного краю на Волині, пов'язане життя Лесі Українки. Тут же дівчиною зустрілася вона з дядьком Левом. Велике, облямоване зеленню могутніх дерев, озеро вона бачила вперше...

У Нечімному Леся почула від дядька багато розповідей про мавок і лісовиків. І їй забажалося самій їх побачити. Уже, коли разом з матір'ю та братом Михайлом повернулася знову в Колодяжне, в першу ніч довго блукала по лісі, сподіваючись зустрітися з мавкою. Довгий час простояла в чеканні. І враз до свідомости дівчини, яка тільки но попрощалася з дитинством, дійшло, що ота берізка, луг, ліс, місяць і вона сама — щось єдине, і що вони всі не тільки живі, але й безсмертні. Що саме тому варто жити, боротися, набувати знань, виправдати свою появу на землі.

Поезію дитинства Леся зберегла на все життя і, вже дорослою, взяла звідтіль те, що дало життя чарівному творові „Лісова пісня". Саме тут, в одному з найгарніших куточків Волині, торкнулася Леся Українка до народних переказів і леґенд про мавок, лісовиків, перелесників, водяників.

Лісок цей так тепер і зветься — „Лісова пісня".

Ось і дуб, лісовий велет, біля якого відпочивала Леся. І пні довкола: дуб цей ріс колись в оточенні побратимів. Що ж, ніщо не вічне... Криниця, що з неї Леся брала воду. А тут стояла хата дядька Лева. До озера, про яке писала поетка в ремарці до прологу свого твору, веде широка стежка. Ростуть молоденькі дубки:

Ніби чуються слова мавки:

Будуть приходити люди...
Радості й тугу нестимуть
мені,
Їм промовляти душа моя
буде...

Промовляє душа великої української поетки! (з нарису А. Новицького в „Молоді України").

УКРАЇНЦІ - ЧЛЕНИ АМЕРИКАНСЬКОГО НАЗВОЗНАВЧОГО Т-ВА

Потсдам, Н. Й. — Тут опубліковано список членів Американського Назвознавчого Товариства. Список в основному охоплює членів ЗДА і Канади. Між іменами членів знаходимо таких українців: В.О. Буйняк, Я.П. Гурський, В. Яцун, Б. Климаш Т. Луців, В. Лукаш, І.П. Паульс, Я. Розумний, Я.Б. Рудницький, С. Самбор, Я. Славутич, В. Стецюк, І. Тарнавецька, М. Воробій, В. Жила.

Між слов'янськими дослідниками українці стоять на першому місці. Це знак, що зацікавлення ономастикою між українцями на північноамериканському континенті зростає. Як відомо, Американське Назвознавче Товариство було основано в 1951 році в Дітройті й одним із ініціяторів товариства був українець, проф. Ярослав Рудницький з Манітобського університету. Товариство видає журнал „Неймс," в якому українські автори друкують свої статті чи рецензії майже в кожному числі.

Література Мистецтво Розвага

РІК III. ГРУДЕНЬ 1966 Ч. 5/57

Б. Кравців

ПОЕМА ПРО ЛЕҐЕНДАРНОГО СТРІЛЕЦЬКОГО ЦЯПКУ-СКОРОПАДА

Видатний український поет і фейлетоніст, автор і композитор численних стрілецьких пісень, Роман Купчинський виступив — після довгої перерви — із новим літературним твором, поемою „Скоропад". Якщо пригадати, що в Канаді появляється також книжка його мисливських оповідань, то можна говорити про повернення Романа Купчинського в літературу. Останні ж його літературні твори — драматична поема „Великий день" і повість „Заметіль" були видані ще в 20-их роках цього сторіччя: перша — 1921 року, друга в трьох томах — в 1928-30-му роках, значить, понад 35 років тому. Пригадуючи цей факт, треба ствердити, що відхід Романа Купчинського від літератури був тільки формальний: справами літератури і мистецтва він цікавився живо й активно без упину увесь час аж по сьогодні, виступаючи як фейлетоніст або журналіст з оцінками літературного процесу, чи співпрацюючи в об'єднаннях письменників і журналістів.

Роман Купчинський

Видана тепер романтично-сатирична поема Романа Купчинського міцно зв'язана тематично з основним сюжетом усієї його літературної; поетичної, пісенної і прозової творчости — Українським Січовим Стрілецтвом, військовою українською формацією 1914-1918 років. Поставлена під поемою дата 1919-1922 рр. вказує тільки на час постання первісного задуму чи первісної редакції поеми, рукопис якої внаслідок різних подій загубився. Окремі мотиви поеми, зокрема життєва і громадська філософія автора, висловлена головними особами поеми в розмовах й ремарках, доводять, що свого остаточного завершення й оформлення набула поема „Скоропад", як це стверджено в післяслові Івана Кедрина — вже під час еміґрації в Німеччині і в ЗДА, де Роман Купчинський почав відтворювати цю поему з пам'яті чи з фраґментів, зафіксованих між іншим також в передрукованій наприкінці теперішнього видання із Календаря „Червоної Калини" за 1937 рік статті маляра Івана Іванця про поему „Скоропад". Порівняння цих фраґментів із теперішнім текстом свідчить, що ідейний клімат цієї поеми — це вже не початок двадцятих років, але таки наша сучасність із її різнокалібровими „проблемами". В ній багато натяків чи й нав'язування до політичної та громадської нашої сучасности.

Написана поема доброю прозорою літературною мовою. Зустрічаються часті мовні архаїзми й галичанізми, але, може, вони й повинні бути з огляду на тло й особи.

Основний сюжет поеми „Скоропад" досить обмежений: зустріч своєрідного товариського клюбу колишніх комбатантів, зорганізованого ще у воєнний час для розваги Українськими Січовими Стрільцями під романтичною назвою „Лицарство Залізної Остроги". Відбувається ця зустріч уже по війні, чи то пак навіть „перемозі", в мирний час на галицькій Комарнянщині на сервантівському замку головного героя поеми, донкіхотського за своїм виглядом і поведінкою „князя" Цяпки - Скоропада. Постаті й події виведені в сатирично - ґротескному стилі. Закінчується зустріч теж в обмеженому темою засягу: вибиванням на „лицарів" в супроводі цілої низки церемоній і заручинами князя Цяпки-Скоропада із донькою перського шейка Зулейкою, яка виявляється врешті - решт . . . комарнянською деканівною.

Не зважаючи на широку популярність стрілецької пісні про Цяпку, сюжет і постаті поеми про цього леґендарного героя Українського Січового Стрілецтва будуть для сучасного читача досить далекі і не завжди сприйнятні. Для декого вони звучатимуть справді таки, як вирізок із „світика стрілецької романтики", — відірваного від усього широкого реального історичного тла, на якому виступали Українські Січові Стрільці. Незвичайні сервантівсько - мюнхгавзенівські пригоди декого із історичних героїв поеми і деякі справді таки дійсні, як, наприклад, втеча Свідерка із російського полону в Персію, чи й любовні переживання Цяпки - Скоропада в Одесі, звужені місцем відбування дії галицьким провінційним „замком" із його стайнями, хлівами і курниками. Дія поеми відбувається, так би мовити, поза часом і простором. Такий подекуди сублімовано аполітичний характер поеми і її тема може особливо ж сьогоднішнім молодим читачем на еміґрації, питання: для якої мети все це діялося, з якою метою творилося оце Лицарство Залізної Остроги із своїм „комтуром", „лицарями" й „обрядниками", окремими барвами й інсиґніями і т. д. Невже все це було тільки по лінії розваги, чи в найкращому випадку романтики? Якщо порівнювати „Скоропада" із „Дон Кіхотом", то в останнього була велика ідея боротьби із злом у навколишньому світі. Такої, хоч би приблизно, ідеї, автор у своєму творі не провів. Може й не мав цього на увазі, з'огляду на характер поеми, ні в задумі ні в пляні своєї поеми.

Реальний Іван Цяпка, сотник УСС і з селянського роду, привернений автором у його поемі до життя, вже в постаті романтичного князя Скоропада, комтура Лицарства Залізної Остроги. Насправді ж, як це згадано лаконічно, в статті І. Кедрина: „Згинув Іван Цяпка у Кожухівській трагедії, вивезений до того табору смерти большевиками у 1920 р. із Києва, куди він пробрався був із чотирикутника смерти". Трагедія Івана Цяпки й десятків інших старшин УСС, загинулих в Кожухові, в українській літературі ще й досі не знайшла свого мистецького відтворення.

Подані тут рефлексії не зменшують вартости нового твору Романа Купчинського. Особливо ж додають мистецької ваговитости виданню цієї поеми, здійсненому „Червоною Калиною", обкладинка, ілюстрації й усе оформлення книжки виконане мистцем Едвардом Козаком в неперевершеному ґротескному стилі гідному хочби й сервантівського „Дон Кіхота". З цього погляду видання поеми „Скоропад" залишиться тривалою позицією також у творчості Е. Козака.

Заголовна сторінка поеми

Князь Скоропад зустрічає Лелеку — малюнок Едварда Козака

Десята Мистецька Виставка Жіночої Творчости

Улаштував цю виставку Союз Українок Америки, Відділ 64, у Новім Йорку, в Українськім Народнім Домі. Виставка тривала від 16 до 30 жовтня ц. р.

Вже увійшло в добру традицію, що, рік-річно, наше жіноцтво улаштовує свої мистецькі виставки, причиняючись цим до пожвавлення нашого культурного життя у світі. У цих виставках беруть участь уже добре й похвально своєю творчістю відомі наші жінки-мистці, а при них виставляють і молоді наші мистецькі сили, що їх, кожен рік, прибуває більше.

В цій виставці з відомих і заслужених імен беруть участь: М. Гарасовська-Дачишин, О. Дядинюк, С. Зарицька-Омельченко, З. Лісовська, Людмила Морозова, Ніна Мудрик-Мриц, І. Прийма, Н. Раковська, Н. Стефанів, І. Шухевич, — усі вони й кожна зокрема мистці з виробленою мистецькою культурою, усі вони внесла і вносять багатий вклад у нашу скарбницю мистецтва.

Є й молоді творці цієї культури; є й такі, що молоді своїми починаннями цієї творчости. Усі вони, більше чи менше, тримаються реалізму. Проте, є між ними такі, що є у поривах шукання за новим у мистецтві .

Сміло і підкреслено виступила на цій виставці Ірина Зєлик, зокрема у її праці „Соняшники", що є конструктивна і втримана в культурнім та вичутім тоні; і гідно заложений, отулений теплом кольориту „Гірський краєвид". Правдивий талант у добрій школі завсіди правильно розвивається. Треба підкреслити тут Дибу в її праці „Цвіти" — щире. Євг. Курилович-Чапельська, ніжно і з серцем любується гірськими краєвидами. Ст. Мирошниченко вибивається своєю „Композицією". Г. Кузьма-Мирошниченко з замилуванням і з філософічною вдумливістю захоплюється цвіткою, самотною на тлі безмежних просторів; це в неї характеристичне. В. Писарівська сильна в кольориті „Краєвид" і виразиста в „Зима". С. Петеш чиста, прозора — „Водні лілеї", майстерна — „Цвіти".

І всі інші — Ст. Базюк, Білоус-Луцишин, (її „Смерть по полудні"), Зв. Витанович-Пономаренко, Л. Грицин-Сушків, М. Калинович, Д. Комілєвська, О. Кононенко-Трофимовська, К. Кричевська-Росандич (цінне в неї: родинна традиція мистецької культури), А. Лисак, О. А. Матушевська-Бакум, О. Мошинська, Е. Тріска — усі вони дали цікаві моменти, завдатки до їх поступу в мистецтві.

М. Островерха

ВАКАЦІЙНІ КУРСИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В МАНІТОБСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Вінніпеґ, Ман. — Дирекція Літньої Школи Манітобського Університету рішила відновити курс української мови в часі літніх вакацій 1967 року. Як відомо, останній літній курс українознавства в Манітобському Університеті відбувся в 1963 р. З уваги на недостатнє число зголошень ці курси в наступних роках закрито.

Новий курс буде вповні кредитований і призначений для вчителів української мови в середніх школах Манітоби й степових провінцій. Він доступний теж для всіх зацікавлених теоретичним вивчанням української мови. Курс відбудеться, коли принайменше буде 20 зголошень.

С. Гординський

МИКОЛА БУТОВИЧ

(До 5-ої річниці смерти)

Микола Бутович у своїй робітні

Характеристичним явищем сучасного мистецтва є факт розвитку національних мистецьких шкіл. Це не тільки наша особиста думка. Жермен Базен, головний консерватор паризького Лювру, у своїй виданій кількома світовими мовами „Історії мистецтва від часів доісторичних до сьогодні" пише, між іншим, про те, що:

„Однією з найзамітніших подій 20 в. є відродження національних шкіл. Під час коли у Франції розвивалося мистецтво космополітичне, але без французької традиції і її стабілізуючого фактору, інші европейські країни, яких мистецькі школи були понад 100 років стерилізовані тиранією неоклясицизму і французького реалізму, вкінці здеклярували свою незалежність і дали вислів національному темпераментові, доводячи його не раз до екстремів." Базен описує різні такі школи, хоч і не спиняється над східньо - европейськими. Проте цікаво відмітити, що до основників французької скульптури зараховує він „українця Архипенка", бо новий струм у французьку скульптуру після Родена принесли саме не-французи.

Проблема національно типової школи українського мистецтва цікавила наших мистців не від сьогодні. На весь ріст ця проблема стала актуальною з першими хвилями національної революції, коли Нарбут уважав своїм обов'язком покинути Петербург і перенестися до Києва, осередку українського духового життя. Академія Мистецтва. 50-річчя якої будемо відзначати 1967 р., мала у своєму професорському складі таких майстрів, як Нарбут, брати Кричевські, Бойчук, Мурашко, — все мистці, що прекрасно розуміли ідеали і потреби українського мистецтва. Це вони започаткували бурхливий розвиток мистецьких індивідуальностей і організацій на Україні у 20-их і дальших роках. З того духу і мистецької атмосфери виросло й оформилося також мистецтво Миколи Бутовича, одного з найяскравіших послідовників згаданих піонерів нового українського мистецтва.

Микола Бутович належав до тієї групи талановитої мистецької молоді, ака після невдачі визвольних змагань перенесла збройну боротьбу в площину культурну. Ішло тут про самопізнання, самоокреслення власних українських національних надбань і про сконфротування їх з надбаннями світовими. Та молодь заповнила чужинні мистецькі академії — Кракова, Варшави, Праги, Берліну, Парижу, щоб за всяку ціну здобути знання і технічні засоби для такої культурної конфронтації. Бутович спочатку 20-их рр. опинився в Ляйпціґу, тодішнім книжковім центрі Німеччини, студіюючи в тамошній Академії графіку. Ще за студентських часів (1924) він випустив альбом дереворитів з народної мітології „Українські духи" і незабаром став одним з провідних наших графіків, поруч Павла Ковжуна і Роберта Лісовського.

20-ті і 30-ті роки були добою випробувань і для українського мистецтва. В тих часах Бутович був дуже активний, з Праги,Закарпатської України, з Парижу присилав він свої твори на виставки Львівської АНУМ-у (Асоціяції Незалежних Українських Мистців), брав участь у закордонних виставках української графіки в Брюсселі, Празі, Берліні, Римі, Неаполі. У воєнні роки був професором Вищої Мистецької Студії у Львові, ректором якої був Василь Г. Кричевський. Його активність у повоєнних роках в Австрії і пізніш в Америці добре відома, щоб її переповідати. На репрезентативній виставці українського мистецтва в Музеї Дітройтського Університету в 1960 р. він низкою своїх картин на теми з української мітології належав до одного з „гвіздків" тієї виставки, побіч Архипенка, Грищенка, Мазепи і Холодного.

Що нового своєю творчістю вніс Бутович в українське мистецтво? Сьогодні, коли маємо перед собою вже замкнену його творчість, його мистецькі досяги стають перед нашими очима тим чіткіше і яскравіше. Передусім, це був мистець добре ознайомлений з усіма проблемами сучасного мистецтвасвітового, він був теж достатньо озброєний технічно, щоб ті проблеми культивувати в мистецтві українському. Всупереч деяким модерним поглядам, що, мовляв, сюжет (зміст) у мистецтві не грає ролі, тільки форма, Бутович уважав, що якраз гармонійне поєднання форми і змісту збагачує мистецький твір. Етнографізм чи історизм його зовсім не лякали; так, як А. Петрицький в Україні, Бутович умів творити на їх тлі найбагатші твори мистецької уяви, повні експресії, барв, гумору, народности. Він бо уважав, що мистецький твір належить не тільки мистцеві, а й народові. Але це ніяк не значило, що він у своєму мистецтві йшов на компроміси з дешевими смаками загалу. Беручи за тему своїх творів козаків, мавок, лісовиків, перелесників і весь багатий світ народної уяви, Бутович у своїх творах фактично розв'язував ті самі формальні проблеми, що й найбільш крайні абстракціоністи.

В історії українського мистецтва, у всій його бага-

(Закінчення на стор. 5-ій)

М. І. МАНДРИКА

ЗИМОВЕ

Сльота . . . Дрібненький дощ землею . . .
Ти ж ринула крізь морок понад хмар,
І вже летиш небесною ріллею,
Де Сонце-бог невтомлений плугар.

В повітрі горнім дзвонять срібні крила;
Не долетить з землі ні шум, ні птах —
Внизу вона, заплакана та мила,
Розгублена в озерах і лісах.

Тож знову ти злинаєш через хмари
В обійми земні, в снігові поля,
Бо не дадуть тобі небесні чари
Тієї радости, що дасть земля.

Морозний день . . . Хоч сонце ще за-плугом,
Та вже останній плужний промінь згас . . .
Як хороше зустрітись з милим другом
У теплій хаті, у вечірній час!

Марта Тарнавська

УКРАЇНСЬКА ЛЮДИНА В ТВОРАХ ФРАНЦУЗЬКОГО ПИСЬМЕННИКА

П'єр Ґаскар здобув світову славу книжкою ориґінальних новель „Тварини", що принесла письменникові найвище признання літературної Франції — нагороду критиків і нагороду Ґонкурів. Творчість Ґаскара привернула до себе увгу таких великих, як Альбер Камю і Андре Моруа, які вже на початку п'ятдесятих років уважали його одним із найбільш обдарованих письменників молодої ґенерації. Новелі Ґаскара високо оцінила англійська й американська критика; вони появились перекладами в англійській, німецькій, шведській, італійській та японській мовах.

Хто такий П'єр Ґаскар і чому він особливо цікавий українському читачеві? За літературним псевдонімом криється народжений у 1916 р. французький письменник і журналіст П'єр Фурніє. Крім повістей і новель, пише він для театру, телевізії, кіно, а також для щоденної преси. Під час війни був у рядах французької армії, служив на лінії Мажіно та в Норвеґії, а в роках 1940-45 був воєннополоненим. Сьогодні він із родиною живе в Парижі, часом подорожує. Недавно, з рамени Світової Організації Здоров'я, відбув подорож по Азії та Африці. На конті Ґаскара - письменника вже ціла низка книжок, що з них деякі („Тварини і люди", „Утікач", „Насіння", „Кораловий бар'єр", „Жінки і сонце") доступні і в англійських перекладах.

Табір воєннополонених французів, що з ними був Ґаскар, розташували німці десь на просторах окупованої України. З цих пір, мабуть, і датується знайомство французького письменника із українськими людьми, що вряди - годи виступають героями його творів. Можливо, що знайомство це глибше й інтимніше, і що кореня його можна було б дошукатися з авторовій біографії — а може, навпаки, письменник називає своїх героїв українцями для більшої конкретизації персонажів або для своєрідного екзотичного кольориту?

Ґаскар у своїх новелях далекий від публіцистики, від політики. Він розчарує всіх, хто шукатиме у нього будьяких пропаґандивних з'ясувань „української проблеми". Що більше, в ґалереї своїх українських постатей не до всіх він сповнений симпатією. У повісті „Час мертвих", дія якої відбувається на Волині, в таборі воєннополонених, головні герої — полонений француз і його сторож - німець, що пробує проломити бар'єр ворожости та ненависти і знайти шлях душевного зв'язку людини з людиною. Дія ведеться в атмосфері смерти: полонені працюють як гробокопателі на кладовищі, здалеку чути конвоїв жидів, призначених на страту, над усім висить тривога неминучої загибелі. Частиною „ґінтерґрунту" виступають в цій повісті українські поліцисти „з дикою ворожістю вівчарок", з очима й голосами, що „нагадують традиційні погроми." Але навіть і тут автор пробує визволитися від фальшивих стереотипів, і бачить парадокс абсурдного конфлікту між перебраним в уніформу українським „пайсаном" і таким же пайсаном-винарем із південної Франції.

У новелі „Тварини" героями знову воєннополонені. До стайні, в якій німецька сторожа тримає совєтських полонених, впроваджують нових шестеро чоловіків. „Ви — українці?" — питаються товариші вже з порога. „О, хлопці з-над Дніпра, чи бачили ви колинебуть левів?" Стайня справді у сусідстві циркової менажерії, і полонені щоранку спостерігають, як сторожа годує м'ясом голодних звірів. Звірі ситі, а люди вмирають з голоду. У новоприбулих полонених із збомбленої крамниці запас давнонебачених цигар. Знаходять шлях, щоб обміняти їх у сторожі за пайку м'яса, призначеного тваринам. Тепер люди ситі, а звірі, в сусідстві, скаженіють від голоду.

У новелі „Жінки" — українські робітники в німецькому таборі праці у Швайнемінде. В таборі розмножились воші, і робітниця скаржиться на це німцеві - командантові. Немає змоги перевести дезинфекцію: робітниця дістає дводенну відпустку, щоб „відвошивитись". Справа обертається в іншу перспективу: воші раптом набирають на ціні — вони ж відкривають шлях до дводенного відпочинку. Вошима починають торгувати й обмінюватись. Але коли в сусідство жіночого табору прибуває ватага полонених чоловіків і передумовою для зустрічі з ними стає цілковите відвошивлення, — починається посилена, але й безуспішна боротьба із нечистю, із злом, що розпаношилось по всіх закутках, що стало невідступним складником життя.

У новелі „Собаки" в центрі уваги чоловік - колишній Ді-Пі, що його завдання тренувати воєнних собак. Він — одягнутий у спеціяльний одяг — грає ролю жертви, що на неї нападають треновані для воєнного діла вовчурі.

Національність героя цим разом, умисне мабуть, не з'ясована. Сторонні кажуть про нього, що він — чех або поляк, а сам він — студент львівського університету і говорить про Станиславів, як про рідне місто. „Люди там мають німецькі або польські, або чеські імена. І так моє ім'я — Франц. Тепер — я росіянин. Колись я був поляком, але батьки мої були австрійцями. Вони могли бути й румунами або чехами. Моя національність, як бачите, невловна — власне кажучи — в мені аж кишить від національностей. Я належу до роздоріж . . . Географи говорять одне, етнографи інше. Вони дають нашим загарбникам безконечну кількість алібі . . ."

Новеля, як звичайно в Ґаскара, сповнена скомплікованої символіки. Колишній діпіст приймає свою ролю як месіяністичне покликання і послідовною впертістю несе тягар відповідальности за ціле людство.

У творах Ґаскара домінують тварини і люди, схоплені у сліпому коловороті життя і смерти. Своєю тематикою і атмосферою, своїм безперебійним шуканням правди Ґаскарові новелі часом нагадують твори Франца Кафки. Напевно не всім українським читачам припаде до смаку творчість П'єра Ґаскара, але приємно відзначити, що в цього модерного письменника високої кляси, у автора, що має стільки глибокого зрозуміння й щирого тепла до всього людського, знаходить своє місце під сонцем, пробиває собі шлях у світову літературу і рідна нам українська людина.

Іван Костюк

СТЕПАН ЛУЦИК

(У ТРЕТІ РОКОВИНИ СМЕРТИ МИСТЦЯ)

Степан Луцик

9-го жовтня відкрито в Ню Йорку Посмертну Виставку образів передчасно згаслого мистця Степана Луцика. Її влаштовано спільними стараннями: Нюйоркського Відділу „Об'єднання Українців Мистців в Америці", нюйоркського Літературно - мистецького Клюбу та Третього Куреня УСП і УПС „Лісові Чорти" при видатній допомозі і співпраці вдови покійного мистця пані Ольги Луцик та її сина — Юрка, ст. пл. ЛЧ із Ст. Пол, Міннесота.

Виставку відкрив голова ЛМКлюбу в Ню Йорку — п. Борис Ржепецький в приявності пані Ольги Луцик та її сина Юрка і біля півсотні гостей.

Слово про Степана Луцика — як пластуна та про його мистецьку творчість на пластові теми сказав інж. Петро П'ясецький, пл. сен. ЛЧ, подавши при цьому подрібне пояснення до показаного на виставці прапору 3-го кур. УСП і УПС „Лісові Чорти", автором якого був покійний мистець,. (Степан Луцик був також добрим співаком). І хоч на відкритті виставки не можна було показати весь дорібок покійного мистця, бо авто, яке везло більшість картин мистця із Ст. Полу,запізнилося, виставка, по скомплектуванні всіх картин, викликала заінтересування серед відвідувачів, і її продовжено до неділі 30 жовтня. В п'ятницю, 28 жовтня відбувся вприміщенні ЛМКлюбу Вечір, на якому виступали зі спогадами про мистця та з обговоренням його мистецької творчости проф. Антін Малюца, маляр Михайло Мороз, пл. сен. ЛЧ Іван Костюк та інші.

Відкриття виставки образів Степана Луцика припало якраз у треті роковини його смерти.

В доповнені до теплих слів присвячених творчості покійного мистця, надрукованих в „Свободі" ч: 192 з датою 15-го жовтня за підписом проф. Антона Малюци, мені, як довголітньому приятелеві та пластовому другові мистця хотілося б дещо додати.

Степан Луцик народився у Львові, 10-го жовтня 1906 року. Початкову школу та гімназію „Філії Державної Академічної Гімназії" — покійний мистець закінчив у Львові. Пластові остався вірним аж до своєї смерти, яка скосила його передчасно на 58 році життя, у висліді серцевої недуги 10 жовтня 1963 року у Ст. Полі, Міннесота.

Малювати почав він ще юнаком в гімназії, будучи одним з передових учнів проф. Олега Лошнева, що закінчив Малярську Академію у Відні. Його рисунками інтересувався тоді також польський маляр Казимир Ґасвський, що був викладачем у Львівській „Промисловій Школі" і пропонував йому стипендію якщо покине гімназію і перейде на навчання до цієї школи. Батьки мистця були одначе іншої думки. Йому велено закінчити гімназію. У вищих клясах гімназії майбутній мистець познакомився з Малярською Школою Олекси Новаківського та на поручення професора о. д-ра Йосипа Застирця в вересні 1926 року він став справжнім учнем цієї школи, користуючись при цьому спеціяльною опікою та стипендіями Великого Митрополита Кир Андрея Шептицького, фактичного мецената та викладача історії мистецтва в цій школі.

В 1931 році, після закінчення чотирилітнього навчання в Школі Олекси Новаківського, мистець виїхав на студії до Парижу, де вчився у „Академі Модерн" під проводом французьких мистців — професорів Фернанда Леже та Амеде Озефанта.

Повернувшись до Львова в 1932 році, до спілки з іншими мистцями, бувшими учнями Школи О. Новаківського — Антоном Малюцою, Володимиром Гаврилюком та Романом Чорнієм — организував одиноку в тодішні часи на зах. українських землях ідеологічну мистецьку групу „РУБ", що в основу своєї творчої програми поклала собі за ціль шукати нових засобів для вияву своєрідного, самобутнього національного мистецтва. В той сам час заходиться біля организування першої виставки „РУБА", що відбулася осінню 1932 року в залях Музею НТШ у Львові та видавання ідеологічного органу цієї групи п. н.: „Карби", якого одним із головних співробітників став Богдан Ігор Антонич. В „Карбах", а згодом, від 1933 року по кінець 1939 року у „Вістнику" під редакцією Д. Донцова, Степан Луцик випробовує ще й другий, даний йому Всевишнім талант публіциста і мистецького критика, полишаючи на цьому відтинку своєї творчої діяльности низку статтей та рецензій на мистецькі теми. За большевицької окупації Галичини замовкло його перо та не засохла малярська киста. З приходом німців на спілку з Михайлом Дмитренком, Іваном Іванцем та іншими мистцями організував „Спілку Українських Образотворчих Мистців", яка в 1943 році об'єднувала понад сотню українських мистців з усіх областей України. По його власним словам — це був найкращий період мистецького Львова.

В 1944 році, разом з родиною, еміґрує на Захід, поселюється в Німеччині, спершу у Берліні, а згодом, по закінченні воєнних дій, у Баварії. В 1945 році разом з мистцем М. Дмитренком, Е. Козаком та С. Гординським переорганізовує „Спілку" під новою назвою „Українська Спілка Образотворчих Мистців" (УСОМ) з осідком у Мюнхені. Спільно з М. Дмитренком і Е. Козаком редагує журнал „Українське Мистецтво" та видає альбом кольорових репродукцій „Українське Малярство". В той час мистець багато малює, головно красвиди Баварії, нав'язує контакт з розпорошеними у наслідку воєнних дій — мистцями, організує мистецькі виставки у Мюнхені, Регенсбурзі, та по інших містах Німеччини і по таборах ДП. В 1947 році стає дійсним членом німецького „Беруфсфер банд Більдендер Кюнстлер" у Мюнхені та виставляє свої образи на німецьких мистецьких виставках.

В січні 1950 року по приїзді до ЗДА, поселюється в Ст. Полі, у Міннесоті. Тут організує групу УСОМ--у, влаштовує власні та на спілку з покійним Антоном Павлосем мистецькі виставки, бере участь в місцевих виставках, виступає на телевізії з мистецькими доповідями про українське мистецтво. В 1955 році стає членом „Мінеаполіс Сосаєті оф Артс" та наполегливо працює на мистецькому, пластовому, та громадському секторах, віддаючи цим чином свої здібності українській громаді. Вдячні члени цієї громади, а головно пластуни — друзі покійного, влаштовують йому величаві похорони 12-го жовтня, 1963 року, а по його смерті влаштовують його Посмертні Виставки у Ст. Полі і оце в Ню Йорку.

За його заслуги, положені на мистецькому, пластовому та громадському полі, вдячні друзі — пластуни, „Лісові Чорти" заходяться біля видання збірника-монографії — присвяченого його славній пам'яті. Ця монографія під заг. редакцією д-ра Юрія Старосольського та при співпраці мистців-колег покійного, появиться вже в найближчому часі.

Великамистецька спадщина, пророблена діяльність на прославу рідної культури, віддана і жертвенна праця для Батьківщини, а надівсе — чудова вдача людини це те, за що слід шанувати й поважати мистця —Степана Луцика.

Посмертна виставка творчости Степана Луцева

(1906 - 1963)

Заходом нюйоркського відділу ОУМА, Літературно - Мистецького Клюбу, III Куреня УПС і III Куреня УСП „Лісові Чорти", відбулася у Галерії Літ. - Мист. Клюбу в Ню Порку, 9 - 28 жовтня ц.р, виставка образів Степана Луцика. Це перша, тут, посмертна виставка творів нашого мистця. І це вперше мали ми нагоду оглянути праці цього мистця. Діяпозон їх — широкий; від 1927 до 1963. Усіх експонатів на цій виставці було 50. Очевидно — найбільший його дорібок, це повоєнні роки. 1945 - 1963. Творчість його молодих років, а зокрема 1928-1944, пропала у воєнній хуртовині. Але те, що мистець залишив нам у спадщині, дає нам виразне його мистецьке обличчя, його характер, душу, а то й удачу

Найперше, його постава, підхід до мистецтва був у нього поважний. Його рисунок, заложення, завжди були передумані, пережиті душею і серцем. Його кольорит тон — уже від 1944 — спокійні, зрівноважені, овіяні чистотою, прозорістю й надхненням. Його мазок, фактура — „Маки в Амберґу" — згармонізовані і певні. Конструкція, композиція, краєвиду чи портрету, вичута вельми індивідуально.

Мистець, крім славної школи нашого великого мистця Олекси Новаківського, студіював і в Парижі. І, безперечно, Париж, його майстри й оточення дали мистцеві ширший і глибший підхід до мистецтва, до його проблем, дали йому розмах. Проте, тоном, кольоритом, він залишився в крузі української, мистецької культури. Всі бо інші — назвемо: спроби, що можуть нагадувати „плєнериста" Де Ніттіса — „На Високім Замку в неділю" — чи іншого західнього мистця, це переходові в нашого мистця, проминаючі. І як говорити про мистецькі впливи на Ст. Луцика, то треба сказати: і генії мистці, бодай у своїх початках у більшій чи меншій мірі підпадали під впливи попередників своїх, а інколи і їм сучасників; і Ф. Дзурбаран не був вільний від Веляскеза чи від Караваджя. Наш мистець був завсіди собою, був чесний і скромний. Про його скромність і доброту хай посвідчить такий вимовний приклад. Якось хтось із мистців - товаришів звернув йому увагу, що він малює під впливом Михайла Мороза. На це Ст. Луцик відповів: „Я волію бути під впливом нашого доброго мистця, товариша зі школи, як якогось розхваленого, роздутого чужинця!"

Перейшовши образ за образом на тій виставці, приходимо до висновку: Степан Луцик, своєю творчістю, своїми творами, — між якими є твори безумовної мистецької вартости тривалої, — залишив по собі дорібок, що завсіди буде тривалим капіталом у скарбниці нашої духової, мистецької культури.

М. Островерха

Англомовне видання „Веселки"

Володимир Жила

ГРИГОРІЙ КРУК

(З нагоди відвідин у мистця влітку 1966)

Перебуваючи в Мюнхені я декілька разів зустрічав скульптора Григорія Крука в Домі Української Науки на різних доповідях, що відбувалися по п'ятницям. 5-го серпня він прийшов на мою доповідь про Франка. Після доповіді ми вперше ближче зустрілися. Він коротко розповів мені про своє враження від доповіді, а далі ми стали говорити про його мистецькі замилування і скульптуру. В розмові він запросив мене відвідати його ательє і ближче познайомитися з його мистецькими надбаннями.

Скульптора Григорія Крука ми відвідали 31-го серпня разом з д-ром Степаном Чорнієм, маґістром Миколою Дупляком і українським громадським діячем у Мюнхені Т. Проциком. Ательє маестра Крука приміщується на четвертому поверсі й у пивниці будинку на Елізабетштрассе, 13 в Швабінґу. Так ательє, як і пивниця заставлені скульптурами, над якими працює наш мистець. Скульптурами прикрашені вхід до ательє, де мистець розмістив чудову жіночу постать, що своєю ґрацією запрошує відвідувачів до пантеону скульптора. Могутня жіноча постать стоїть перманентно в дворі будинку, яка немов береже мистецькі надбання нашого маестра й вказує, що це не звичайний будинок, а приміщення мистецтва й краси.

Сам маестро Крук людина скромна, щира й досить мовчазлива. Його зовнішній одяг: бронзове пальто й бронзова беретка ще більше додають до його скромности й роблять його незамітним. Видно, що мистець свідомий цього й тому так одягається. Після перших формальних хвилин ми швидко розговорилися і маестро Григорій Крук став нам розказувати про свої надбання останніх років.

На видному місці в його ательє стоїть „Бюст О. Тисовського", основника українського Пласту, виконаний в теракоті й зроблений з приводу 80-ліття заслуженого діяча. Бюст має в собі щось особливе, а саме: погідність настрою і сконцентрованість думки. „Обливаний понеділок" — це могутня жіноча сільська постать вилита в бронзі, якої характерною прикметою не є її ґраціозність, а втілення руху й життя. Постать „Жида", що як говорив маестро: „. . .позичав моїй мамі гроші й брав курку за процент", виконана в бронзі і є типова для сільських жидів України. „Чернець з Атосу" (бронза) — це своєрідна аскетична постать зі зложеними руками до молитви й із обличчям повним погідности, віри й самопевности. Риси цієї постаті свідчать, що чернець не дбає про свій зовнішній вигляд, а ушляхетнює свою душу, шукаючи в молитві задоволення, а в потойбічному житті щастя і вічної радости. „Студія руху" — це жіноча постать, селянський тип, виконана в бронзі. Постать очаровує легкістю і динамічністю руху, не зважаючи на всю складність композиційного заложення. Скульптор показав цю постать збоку й майстерно розв'язав систему трикутника, в якому замикаються лінії її тіла. Постать стоїть на одній нозі, а руками тримається за підняту другу ногу. Такий саме вибір положення композиційно скріпив ідею руху, а саму постать зробив легкою і повною життя. „Мадонна де ля Салет" — це велика розмірами скульптура, яка на конкурсі в 1964 році здобула перше місце й сьогодні красується на підвищенні перед церквою де ля Салет в Монте Верде Ново, в Римі. Постать Мадонни — це відступ нашого скульптора від його типічних українських селянських постатей в напрямку божественних. Оглядаючи знимки цієї Мадонни важко повірити, що її саме виконав Григорій Крук. Вона відмінна своєю природою від його інших скульптур. Її характерною рисою є надземськість, втілення божественних прикмет і окрема погідність обличчя характерна мадоннам різних століть. Постать „Невільниці" (теракота) — це знову таки та типічна жіноча постать притаманна творчості Крука. Похилість постаті, велика напруга в її тілі, зв'язані іззаду руки — це ті характерні риси, які роблять цю жінку замітною, не зважаючи на її соціяльний стан. Вона хоча й невільниця за задумом скульптора, але з її обличчя пробивається вітальність. Ця постать, це немов те радісне життя скуте щоденними турботами, які не в силі його зломити, бо воно призначене для вищих і кращих задумів. „Карнавал" (бронза) — це знову добрий приклад розв'язання композиції руху, але в вертикальній площині. Постать вдала й, не зважаючи на всю її масивність, ґраціозна й легка для сприймання. Особливе місце в скульптурі Григорія Крука займає пам'ятник, присвячений 60.000 українських біженців, що загинули підчас першої світової війни в таборах у Ґмінді, в Австрії. Цей пам'ятник висотою в три з половиною метра, викутий в місцевому австрійському ґраніті, стоїть на цвинтарі в Ґмінді на чесько-австрійському кордоні. Пам'ятник подарував маестро Крук громаді Ґмінду і вона ним опікується. В пам'ятнику втілена українська селянська родина, що перенеесла всі страхіття війни на протязі століть і залишилася далі основою народу. В постатях цієї скульптури висловлена погорда смерти й сильне бажання до життя. Це та велика символіка нашого історичного „бути", що втримує наш народ при житті й надає йому потрібних вітальних сил на мандрівку в життя. „Жінка в ночі під дверима" (бронза) — це типічна постать нашого часу непевности й небезпек. Хто пам'ятає вивози на Сибір, той зрозуміє вираз обличчя цієї жінки, що стурбовано підслухує, чи лютий ворог не йде до її хати, щоб зруйнувати родинне щастя і викинути її і рідних поза межі батьківщини. Ця скульптура — це історичний пам'ятник нашого часу, в якому записаний весь його трагізм і зґвалтування прав людини.

В 1965 році за ініціятивою Архиєпископа Івана Бучка маестро Крук виконав бюст Кардинала Йосифа Сліпого. В цьому ж році стараннями Кардинала Сліпого, скульптор Крук виконав бюст Папи Павла VI.

„Різьба Григорія Крука, — як писав Микола Яковлів (атенець), приятель Ігора Стравінського, — не має нічого спільного з хворобливою, антискульптурною і фальшивою уявою сучасних різьбарів. В його техніці видно печать майстерности скульптора високої кляси". Своєю тематикою, нахилом і своєю творчою манерою, він залишається вірним українському селянському середовищу. Він скульптор краси бурхливої, хвилюючої, драматичної, а при тому повної життєвого спокою і тиші. Його теми натхнені, цікаві й наскрізь оригінальні. В кожній своїй різьбі він є собою, вносить щось нове, проявляє силу свого таланту. Він не розраховує на ефект, його полонює мистецтво, яке він бачить в спокої і в гармонії життя. Скульптора Григорія Крука можна свідомо назвати прозаїком в скульптурі, яку він розуміє не як вияв ніжности, а як вияв сильного експресивного руху, що так характерний трудолюбивому українському селянинові на праці й в його побуті. Приглядаючись уважно скульптурі Крука можна знайти деякі паралелі поміж ним і німецьким скульптором Ернестом Барлахом, який в 1906 році після поїздки на Україну широко захопився українськими селянськими постатями. Скульптура Григорія Крука виросла на українському ґрунті й до своєї глибини пронизана народними мотивами, що проявляються в кожній деталі мистецького задуму.

В дальшій розмові з нами мистець виявив деяке огірчення нашою дійсністю. Він сказав іронічно, що, як мистець - скульптор, він не радить нашій публіці купувати скульптуру, бо вона може впасти комусь на ногу, чи навіть на голову й зробити родині прикрість. Найкраще, говорив мистець, купувати дешеві солодкі репродукції образів, бо їх легко можна повісити на стіні й на них не потрібно дуже витрачатись. Далі, він вважає, що сучасний поспіх життя відриває загал, а разом з ним і мистців від потрібної концентрації. В мистецьких творах помітне розпорошення форми, а замість доцільности й організації царює хаос. Сьогодні, говорив скульптор, мама не має часу для дитини, а дитина для мами; мистець не має часу на виконання досконалого, прийнятого любов'ю і наскрізь удухотвореного твору. Люди гоняться за сензацією, хвилевим заспокоєнням і тому з більшою приємністю вони дивляться на розбите авто й на жертви катастрофи, чим на мистецький образ такого генія, як Рембрандт, тощо. Сьогодні, мистецтво є розбите в своїй формі, в ньому бракує концентрації думки, а враження автора відображені поверхово й декоративно. Видно, що мистці, як і загал, маючи бчі, не бачать краси, маючи вуха, не чують прекрасних звуків музики, бо всі разом змучені- щоденними турботами. В обличчі маестра зайшла тоді зміна й було видно, що він таїть жаль десь глибоко в своїй душі. Через хвилину в піднесеному тоні він заявив: „. . .а я творю, бо це потреба моєї душі й розуму, щоб звільнити їх від багатства задумів". А, коли я з цікавости запитав, як маестро живе й чи йому вистачає з його заробітків на життя, то він сказав прямо: „Коли не маю грошей, тоді почуваюсь бідним, а коли їх маю, то почуваюсь ще біднішим". „Для моєї мистецької творчости, — продовжував маестро, — гроші потрібні настільки, наскільки потрібна колісна мазь, щоб колеса на осях не скрипіли". Далі, він сказав, що не зважаючи на духа часу, він вмів зрезиґнувати з предметів модерного вжитку як телевізор, радіо, телефон, авто тощо, бо здобутки цивілізації не завжди людину підносять на щаблі вищої духовости. Тут, як приклад, він згадав Шекспіра, Данте, Шевченка тощо.

В розмові маестро Крук підкреслив, що він має готові кліше для монографії про його 25-літню мистецьку творчість, але через брак грошей не може її покищо видати. Останньо, він отримав всього два замовлення, а саме: мґр Т. Данилів з Відня замовив бюст основника Пласту проф. О. Тисовського, а мґр Костюк також з Відня замовив бюст громадського діяча Андрія Жука.

Пращаючись з нами, маестро Крук щиро всміхався і дякував нам, що ми знайшли потрібний час і відвідали його та поцікавилися надбаннями його творчого духа.

На порозі 55-ліття нашого визначного скульптора (народився 30-го жовтня 1911) ми гордимося його успіхами. Ми бачимо в його особі заслуженого, визначного мистця, який своїми творами збагатив українську скарбницю культури.

В цьому нарисі, ми лише частинно обговорили деякі скульптури нашого мистця, які він виконав за останні роки. Своє 55-ліття Григорій Крук зустрічає, придбавши велике багатство тематики, ідей і виконавши велику роботу українського мистця поза межами України. Його працьовитість і творча наснага зробили значне діло в минулому, вони є твердою запорукою творчого успіху в майбутньому.

Лабок, Тексас 25-го жовтня 1966 року

ЛІТЕРАТУРНИЙ ВЕЧІР ЛАВРЕАТОК VII КОНҐРЕСУ СФУЖО

Заходом Гуртка Книголюбів Окружної Ради Відділів СУА та 12-го Відділу Українського Золотого Хреста — всі в Шикаґо, відбувся в суботу, дня 3-го грудня ц.р. Літературний Вечір для вшанування шикаґівських авторок, що зістали нагороджені згл. відзначені на 7-ому літературному конкурсі Світової Федерації Українських Жінок на гумореску: відомої поетеси Ганни Черінь, новелістки Ірини Лунів та акторки і режисерки Емілії Кулик.

Вечір відкрила голова Гуртка Книголюбів Уляна Терлецька та відчитала вступне слово ред. Лідії Бурачинської, надіслане спеціяльно на той вечір, в якому вона представила історію літературних конкурсів СФУЖО.

Перша читала свою гумореску „Інспектор Макрина" Ганна Черінь. Перед її виступом Уляна Терлецька представила її, змальовуючи її літературну діяльність, її працю для здобуття знання — (магістерка з порівнюючого мовознавства та бібліотекарства на одному з передових американських університетів — Юніверсіті оф Чікаго) — та праця над розбудовою українського відділу в бібліотеці університету.

Орися Гарасовська говорила про літературну творчість Ірини Лунів та відчитала її гумореску „Гриць і Вандзя".

Третю лавреатку, Емілію Кулик представила зібраним голова 12-го Відділу Українського Золотого Хреста, Анна Рибак та розповіла про її працю на українській сцені. Сама лавреатка відчитала нагороджену гумореску „Олімпочка".

Присутні нагороджували авторок гучними оплесками та частими вибухами сміху. Всім лавреаткам піднесено квіти, що їх подавала, одягнена в народний одяг Ляля Струц, дочка одної з членок Гуртка Книголюбів.

На закінчення літературного вечора Орися Гарасовська відчитала, надіслану авторкою, нагороджену на тому ж конкурсі гумореску Ганни Савицької - Мусієвої „Молода Кров". З огляду на актуальність проблем заторкнених в тій гуморесці, часті бурхливі оплески переривали читання.

Автор цього допису поґратулював лавреаткам від імені Товариства Українських Бібліотекарів Америки та Українського Національного Музею в Шикаґо та побажав їм дальших успіхів.

Під час вечора відбувалася продаж творів Ганни Черінь та письменника Степана Риндика, якому — по змозі — допомагає Гурток Книголюбів.

Не беруся аналізувати відчитаних гуморесок, бо це вже зробила конкурсова комісія. Можу лише сказати, що прикметою тих гуморесок було, що вони не представляють героїв, ані мучеників — це у нашій літературі у Вільному Світі майже обов'язкове, але звичайних людей, яких стрічаємо на кожному кроці, з їхніми прикметами, недоліками та способом думання.

Ми можемо стрінути у нашому житті неодного „Інспектора Макрину", яка (який) може бути раз громадською совістю, другим разом карою Божою.

Гриць був також не небуденним явищем у наших таборах переселених осіб з тим, що не завжди його роман кінчився так щасливо для нього, як в гуморесці.

Не є також видуманим тип Олімпочки, жінки, що вбрала в себе як губка тільки злі сторони американізації.

Прикметою тих гуморесок є, що вони — в більшості зв'язані з Новим Світом, який у нашій літературі у Вільному Світі є свого рода „табу" — тематика нашої літератури рідко коли сягає поза рік 1945.

Не зважаючи на те, що того вечора було в Шикаґо ще декілька поважних імпрез, на залі було около 60 осіб.

Після офіційної частини вечора установи, що улаштовували той вечір, прийняли гостей чаєм та солодким, при якому ще довго продовжувалася гутірка.

Під час зустрічі виголосила привіт від установ Міннеаполіс, Мін., зокрема від хору „Дніпро" та видаваного ним музичного журналу „Вісті" Олександра Костюк, що в тому часі побувала в Шикаґо.

Вже при кінці чайного вечора надійшла телеграма від п. Марусі Бек, фундаторки літературних нагород СФУЖО, в якій вона виправдувалася, що не змогла особисто прибути на літературний вечір, ґратулювала лавреаткам та бажала успіхів установам, що улаштували той вечір.

Пізно вечером публіка розходилася додому, вдячна установам, що улаштували той вечір, відомих зі своєї культурної, громадської та харитативної праці.

Роман Верес

Д-р А. Рудницький закінчив оперу „Анна Ярославна"

Філядельфія. — За п'ять місяців напруженої праці, включно з літньою відпусткою, композитор Антін Рудницький у Томс Рівері, стейті Ню Джерзі, закінчив оперу „Анна Ярославна", на лібретто Леоніда Полтави, в основному якої покладено історичний факт одруження французького короля Генріха I з українською князівною Анною, в XI столітті.

З історичних постатей в опері виступають князівна Анна, її батько князь Ярослав Мудрий з дружиною, а у французькій частині — король Генріх I, кардинал Парижу та графиня Монморансі з королівського двору. Окремі сюжетні лінії, наперед узгоджувані між лібреттистом і композитором, мають елементи творчого домислу, зокрема в біографії графині. Опера закінчується історичною сценою в Реймсі, де відбулось вінчання Генріха I і Анни, в присутності посольства русичів, французької знаті та мас народу.

Основна ідея опери полягає у звеличенні княжої Української Держави, як інтеґральної частини Европи і як країни, яка бажала дружніх відносин задля власного розвитку і добра інших народів — шляхом шлюбного поєднання різних правлячих родів.

Лібретто опери написане віршами. Велику ролю в опері „Анна Ярославна" відіграють хори: дружинників-русичів, молодих київських дворянок - подружок кн. Анни, групи французької знаті, народу Франції та ін. В оригінальному музику опери композитор включив декілька найстаровинніших українських народних пісень з обрядового циклю. „Анна Ярославна" — це ціловечірня опера на три дії і п'ять відслон. Композитор уже передав клявір опери „Анна Ярославна" до друку.

Н.О.

Вислід блискавичного конкурсу на апіграми

Підготовляючи 2-ий З'їзд Українських Журналістів Америки і Канади , Спілка Українських Журналістів Канади розписала „Блискавичний конкурс на епіграми". У висліді проголошеного конкурсу наспіли у визначеному реченці на адресу Спілки призначені на конкурс тексти від 16 авторів. Тексти були позначені такими гаслами: Єг-єг-єг, Подоляк, Д. П., Сяя, О. Оса, Хрещатик, А. Л. Сатирик, Папай, Кіндрат Осика, Дід Монька, Шило, Солоха, Панько Незабудька, Іван Осипів, Серафим Архангел, Гуцул Самоук.

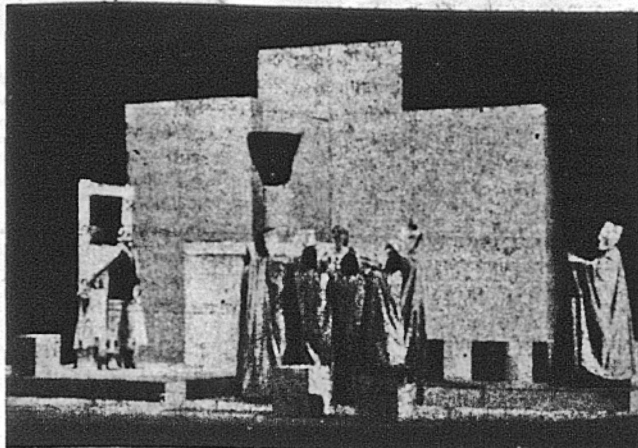
Жюрі конкурсу, у складі: Борис Олександрів, Олена Глібович і Мирон Левицький, відкинуло деякі тексти, як невідповідні до вимог конкурсу. З прийнятих на розгляд епіграм Жюрі конкурсу доручило прочитати під час бенкету епіграми 5 авторів, позначені гаслами: „Оса" (Н. Сенека, Бруклин, Н. И.), „Серафим Архангел" (Мар'ян Дзюба, Торонто), „Панько Незабудька" (Демусь, Трентон, Н. Дж.), „Солоха" (Стефанія Гурко, Торонто), „Іван Хрещатик" (Іван Манило, Ню Йорк), „Дід Монька" (В. Левицький, Торонто).

Жюрі конкурсу вирішило не признати нікому першої нагороди. Другу нагороду вирішило признати авторові, що виступив під гаслом „Дід Монька" (В. Левицький), а третю авторові, що виступив під гаслом „Іван Хрещатик" (Іван Манило).

Управа СУЖ Канада

Леся Лисак

ЛИСТ ДО ТОВАРИШКИ

Сцена із „Камінного Господаря" в поставі Нового Театру

Тому, що в Тебе за родинними обов'язками, а в мене за працею не залишається багато часу на листування, доводиться обмінюватися листами лише тоді, коли людина справді „мусить" щось написати. Тож вибачаючись за довгу мовчанку, шлю Тобі щирий . . . театральний привіт!

Чому саме „театральний" — Ти хіба не здивуєшся. Ти ж бо досі, хоч минуло від цього часу трохи років, не перестала думати про твоє „перше кохання" — рідний театр. І Тобі — здалека від „Метрополії" в зелених горах прегарної Вірджінії, буде цікаво почути про першу постановку „Нового Театру" — про „Камінного Господаря", Лесі Українки.

Знаю, як Ти жаліла минулої весни, що не довелося Тобі поїхати до Ню Йорку на прем'єру цієї драми. Ти не тільки хотіла побачити цю постановку, Ти теж хотіла зустрітися й поговорити з колишнім своїм „колегою" із Театр-Студії в Німеччині — теперішнім керівником „Нового Театру" Володимиром Лисняком. Зате мені пощастило недавно побачити цю постановку в сусідньому місті і тому хочу Тобі дещо про неї розказати.

Про самого „Камінного Господаря" — Тобі, що вивчала колись в Студії цілі сцени на пам'ять — зайво говорити. Хто вивчав так, як Ти, чи навіть тільки читав цю глибоку драму — ніколи не забуде її. Може саме тому, що в ній стільки цієї прозоро - ясної глибини. Може тому, що багато прекрасних думок назавжди залишаються актуальними. Пригадуєш собі, як Тобі був подобався вислів, що „воля без обов'язків є сваволею"? — або цей вислів Дольорес про „нелегкі стежки"? Або, як Ти сміялася з дотепних у своїй правдивості завваг Сганареля, не згадуючи вже про чудові своїм розмахом . . . і дрібкою цинізму монологи Дон Хуана. Тому, коли десь припадково почуєш, або навіть прочитаєш, що „речі Лесі Українки такі тяжкі, що їх неможливо схопити людським розумом" — всміхнешся тільки добродушно.

Бо на виставі „Камінного Господаря" сидів біля мене тринадцятирічний хлопчик, який тільки раз запитав свою маму про пояснення, бо все інше було йому — як казав — зрозуміле. Йшло про закінчення драми, а саме про те, чому Дон Жуан побачив у зеркалі замість своєї постаті — постать Командора. Точніше, чому простягнена до дзеркала рука Дон Жуана зустрілася з рукою Командора. Вислухавши — до речі дуже влучного пояснення мами, — хлопчик заявив, що тепер йому вже ясно. Ах, правда, треба додати, що цей хлопчик дуже добре говорив по-українськи . . . чи не здається Тобі, що коли знається рідну мову, то й Лесю Українку зрозуміти не так важко?

Якщо автентичний випадок з хлопчиком ще не зовсім переконав Тебе про це, чи драма „дійшла до глядача" — то ось, що сказав якийсь пан, який сидів за мною: „Я не розуміюся так на театральному мистецтві, щоб видавати оцінку про гру акторів. Проте я знаю одне: їм вповні вдалося донести думку і дію драми до мене, тобто до глядача".

Але на цьому „голоси із залі" не закінчилися. Хоч вистава вже скінчилася — публіка якось не спішилася домів, як це звичайно буває по скінченні всяких наших „імпрез". Люди стояли гуртками — і говорили. Обмінювалися враженнями. Були неначе б то схвильовані — чи може, краще сказати, зворушені . . .

Пробач, але тут мушу зробити маленьку диґресію: саме про це . . . зворушення. — Коли я спішилася просто з праці на виставу, я сказала собі в дусі: „поїду, побачу, але вже не буду . . . зворушуватися". Бо . . . ніби доки можна? Часи молодечого, пристрасного, аж до безкритичности, глибокого захоплення театром — повинні вже минути. „Дорослі люди" — такі як ми, повинні сприймати прояви мистецтва з опанованістю та об'єктивізмом. Треба бачити явища такими, як вони є, тобто — без особистих емоцій.

. . . Дорога Моя! Якщо хтось скаже Тобі, що ми можемо відноситися до нашого рідного українського театру „холоднокровно" — не вір в це!

З хвилиною, коли піднесеться куртина й попливе зі сцени кругле, чисте, точене слово — тоді вмить зникає всякий „реалізм" — і тоді непереможно - чарівний світ „уявім собі" — захоплює глядача у свій полон. До речі — треба признати, що актори - виконавці „Камінного Господаря" таки попрацювали над словом, і що в більшості випадків воно звучало так як треба — переконливо. Та це тільки мимоходом, бо пишу листа до Тебе, а не якусь „рецензію" на поставу п'єси.

Тож, вертаючись до „зворушення": нічого з моїх постанов „брати речі такими як вони є, без додаткових емоцій" — не вийшло. А чому, Тобі пояснювати не треба. Хіба можна дивитися байдуже на таке відрадне явище, як те, що група молодих людей хоче продовжувати традиції українського театру? Хіба можна „байдуже" сприймати факт, що такий театр вже заіснував? Що молоді люди, по праці „заробітній" находять охоту, силу, й час ходити на проби, вчитися, трудитися? Що вони відчувають потребу театру — не тільки для себе самих, як моглоб здаватися, але . . . чи не головно? — для нас, для громадянства? Чи те, що вони їдуть милями, щоб до нас . . . і до тих „тринадцятьрічних" на залі, донести слово Лесі Українки — не є вже само по собі „зворушливе"? В часах, коли ми постійно говоримо про те, що „молодь треба виховувати в українському дусі"?

. . . Ти пригадуєш собі чим колись для нас, коли ми були дітьми й коли підростали, був рідний театр . . . Не думаю, що призначення й роля українського театру змінилися від того часу. Треба радше думати над тим, якби нам зберегти й задержати почин групи молодих ентузіястів, бо хіба на цю назву актори „Нового Театру" собі заслужили . . .

Дочитуючи цього листа, може подумаєш: „як так, що нічого не сказано про гру акторів?" —

Дорога — з власного досвіду, як колишня актриса знаєш, що . . . висловлювати з боку критичні завваги дуже легко. Грати на сцені — куди трудніше. Але вони всі — твої „молоді колеги" — давали собі раду із цими „труднощами". Зовсім добре давали собі раду . . .

Знаю, що Ти хотіла б їм всім потиснути руку і сказати: „як добре, що взялися за це діло. Бо нам рідного театру таки дуже треба".

Дорога — не турбуйся. Це в Твоєму імені — було зроблено . . .

І вони теж пересилають Тобі привіт — той, про який згадано на початку листа: театральний . . .

Через помилку в адресі цей лист попав не до рук адресатки, але до Редакції. Нічого не шкодить. В ньому немає ніяких „секретів".

НЕВТОМНИЙ ТРУДІВНИК — ДМИТРО ЧУБ

(До 60-ліття з дня народження й 40-ліття літературної діяльности)

Вісімнадцятого грудня ц. р. минає 60 років з дня народження заслуженого народного діяча, письменника, науковця, журналіста, учителя й виховника молоді — Дмитра В. Чуба. Народився він і виховався в колисці українського національного відродження, яка щедро нагородила наш народ численними й невтомними трудівниками, — на мальовничій Полтавщині, в містечку Зінькові. Там же закінчив індустріяльно-технічну школу, а пізніше, переїхавши до Харкова, — Харківський Державний Педагогічний інститут. Перебуваючи на рідних землях, учителював у середніх та вищих навчальних закладах, викладаючи українську мову й літературу.

З початком війни був мобілізований до совєтської армії і як рядовий вояк потрапив на Західній фронт. Після розгрому на терені Білорусії трьох совєтських армій, де було оточено більше, ніж півмільйона війська, потрапив до німецького полону, з якого вирвався завдяки знанню німецької мови. Пішки пройшов 900 кілометрів від Могилева і через 28 днів був уже в рідних місцях, що страждали від руїни і голоду. Як і тисячі інших, війна закинула його в Німеччину на працю. Після капітуляції гітлерівських армій живе в таборах утікачів і приймає активну участь в громадському й культурно-освітньому житті. Спочатку в Старому Ульмі, де був культурно-освітнім референтом і читав лекції на курсах українознавства та співробітничав у редакції часопису „Українські Вісті", а потім в Новому Ульмі, де викладав в українській гімназії мову й літературу. В кінці 1948 року став культурно-освітнім референтом табору в Штуттгарт - Цуффенгавзені. Весною 1949 року виїхав до Австралії.

В Австралії на його долю випала тяжка піонерська діяльність в ділянці організації рідного шкільництва. Після заснування Об'єднання Українців Австралії в 1951 році був його культурно-освітнім референтом і співпрацював у місцевих газетах — „Вільна думка" та „Єдність". За його редакцією вийшло тоді одне число універсального журналу „Наш Вісник". В 1952 році був вибраний заступником голови шкільної ради Вікторії, а з 1954 року на протязі довшого часу очолював Українську Центральну Шкільну Раду в Австралії. Під його керівництвом наша школа в цій країні стала упорядкованою інституцією виховання дітвори й молоді, яка нараховує вже тисячі учнів і сотні учителів.

Одночасно Дмитро Чуб очолює літературно-мистецький клюб у Мельборні, де відбулося багато вечорів, присвячених творчості наших видатних письменників. На запрошення місцевих громад прочитав уже кілька десятків доповідей про творчість Тараса Шевченка, Миколи Зерова, Івана Багряного, Докії Гуменної, про діяльність Марії Заньковецької, Івана Рубчака та інших діячів культури. Разом з тим пише свої літературні твори й співробітничає в таких часописах: „Українські Вісті", „Новий Шлях", „Український Прометей", „Вільна Думка", „Єдність" та журналах „Нові Дні", „Київ" і „Юнацький світ". Часом дописує також до українського радіо у вільному світі.

З окремих видань його авторства або за його редакцією вийшли такі книги: дві збірки ліричних поезій (ще вдома), „Шевченко в житті", „На гадючому острові", „Це трапилося в Австралії", „Вовченя", В лісах над Вязьмою". П. Вакуленка „В джунглях Ґвінеї", його ж „Весела Кукабара", Б. Сібо „Літаючі самоцвіти", М. Дейнеко „Оля Перевізниківна", Л. Далека „Леґіт і бризи" та кілька чисел альманаху „Новий Обрій".

Літературною працею почав займатися ще в 1924 році, а друкувався з 1926 року. Був членом літературних організацій на рідних землях, а тепер активно працює в „Слові".

Скромною кропіткою і завжди будуючою діяльністю заслужив Дмитро В. Чуб загальну пошану серед українського громадянства на еміґрації і заслужене звання невтомного народного трудівника. Щиросердечно вітаємо його з ювілеєм і бажаємо ще багато літ життя і праці.

(микос)

М. БУТОВИЧ

(Закінчення зі стор. 3-ої)

(Закінчення зі стор. 3-ої)

товіковій перспективі, мистецтво Бутовича займає одне з чільних місць. Він належав до тих наших мистців, що зуміли майстерно включити в наше мистецтво бурхливі течії мистецтва світового. Бутович, Петрицький і Галина Мазепа оперували найновішою мистецькою формою, а водночас безмежно збагачували її тим комплексом, що його витворила українська культура, завданням якої від віків було знаходити синтезу духовости Сходу - Заходу. Яскравість, буйність експресія нестриманого Сходу були тут темперовані інтелектуалізмом Заходу. Вічне синтезування тих суперечностей стало одним з головних завдань українського мистецтва, і Микола Бутович, свідомо чи підсвідомо, виконав тут своє історичне покликання. Він був одним з доказів дозрілости нашої культури.

Після 1932 р., коли на Україні Москва розв'язала всі мистецькі організації й українське мистецтво зробила фактично тільки провінційною філією мистецтва російського, відповідальність за дальшу долю українського мистецтва перейшла великою мірою на мистців, що були поза засягом совєтського режиму. В до- і повоєнні роки тут працювали Архипенко, що, не зважаючи на свої чисто абстрактні проблеми, заодно повертався до комплексу Шевченко - Франко, Масютин з його геніяльною візією історичної України (64 медальйони історичних постатей України, нині в Музеї в Стемфорді), передчасно згаслий Павло Ковжун, що завжди стояв в авангарді всіх новин світового мистецтва, допитливий синтетик П. Холодний Мол., який у формі завжди бачив передусім її духові основи, Галина Мазепа, що блискуче поєднала нове мистецтво з українським фольклором. Серед цих постатей Микола Бутович — яскрава індивідуальність, мистецтво якого було висловом його світогляду, де традиція і новочасність ставали казкою для сучасної людини, оточеної змеханізованим технологічним світом.

В історії українського мистецтва Микола Бутович зайняв тривале місце, значення якого зростатиме з роками. 21 грудня 1961 р. закінчився його життєвий шлях. Чи ж треба писати, що його мистецтво було і є одним з найцінніших національних надбань, якому місце в майбутній ґалереї українського національного мистецтва? Національна істота норвежців висловилася геніяльно в творах Мунка, фінляндська в музиці Сібеліюса, швайцарська — в творах Годлера і Клее, московська — у Реріху і Врубелі. Так і українське мистецтво немислиме без таких мистців, як Бутович. В його мітологічній Україні нереальних мавок і лісовиків та іншого чортовиння, як і зовсім реальних козацьких осаулах і полковниках, постала до нового життя давня Україна, що вже стала майже леґендою. Бутович воскресив її до нового життя, оживив духів минулого.

В цьому складному комплексі, що його творить поняття національної культури, місце Бутовича історичне. Що бо може бути важливішим, як пізнання свого духового призначення, що їх так яскраво у своєму мистецтві виявив саме Бутович?

Алла КОССОВСЬКА

КРАЄВИД З ВІКНА

В спокійнім золоті згоряє день осінній
На заході, над Вільямсбурґським мостом.
На фоні світлім лінії так прості.
Піднявся в небо дим рожевосиній
Із димарів фабричних. Голуби,
Як рій бджолиний, крутяться в повітрі
І вітер гра на дротах, як на цитрі,
Ті звуки ніжні-ніжні і слабі . . .
Внизу, на вулиці стихає звук моторів . . .
Люблю я цей передвечірній час,
Коли, здається, завмирає горе
І хвилі пристрастей вже не турбують нас.
Коли, здається, що над цілим світом
Панує благосний, золотосяйний мир
І небо лагідне всіх огорта привітно,
І, засинаючи, стиха бурхливий вир
Людської сусти. Прекрасна хвиля та!
Душа зливається із космосом в єдине,
Неначе відбулося щось таємне нині,
Якась містерія велична і свята.

Юрій Чапленко і його Атомпроба

Народився Юрій Чапленко 1924 року на Україні. Вищу освіту почав у Львові, де студіював електричне інженерство. Прибув до ЗДА 1949 року.

Продовжуючи освіту, 1955 року одержав звання B.S. з хемії, а 1962 року — M.S. з хемічного інженерства (перше — університет Rutgers, друге — Newark College of Engineering).

Від 1956 до 1966 року працював як хемік у компанії Singer, обслуговуючи американські та закордонні фабрики цієї фірми. За той час заплянував для Singer-а кілька аналітичних лябораторій, особисто засновуючи лябораторії та навчаючи їхній персонал у Мехіко та на Філіппінах.

Від минулого року працює у фірмі Spex Industries, Inc., де завідує хемічною лябораторією та розробляє нову аналітичну апаратуру, спеціялізуючися в спектроскопії та диференціяльному термічному аналізі.

Спільно з Д. О. Ландоном, удосконалив емісійний спектроаналізатор, що його тепер фірма Spex продукує під маркою „Атомпроба". Прототип Атомпроби був демонстрований весною 1966 року під час Спектроскопічної Конференції у Питтсбурзі, Па., а перший комерційний модель — на виставці Східнього Аналітичного Симпозіюму, що відбулася в Ню Йорку в листопаді 1966 року.

Юрій Чапленко

Цього року читав доповіді про Атомпробу на Всеамериканському З'їзді Спектроскопістів у Шикаґо та на зборах Спектроскопічного Товариства Індіяни. Доповідь про Атомпробу була також включена в програму Мікроаналітичного Симпозіюму, влаштованого Національним Бюром Стандартів у Вашинґтоні.

Опублікував кілька технічних статтей, з яких одна була відзначена нагородою. Належить до Американського Хемічного Об'єднання (ACS), Товариства Американських Гальванотехніків (AES), Товариства Прикладної Спектроскопії (SAS), та Американського Товариства для Випробовувань і Матеріялів (ASTM).

В суботу 10 грудня ц.р. Юрій Чапленко виступав із доповіддю про Атомпробу на сходинах Нюйоркського Відділу Товариства Українських Інженерів Америки.

Нижче подаємо його статтю про „Атомпробу".

І. З.

Юрій Чапленко

Атомпроба — нове аналітичне знаряддя

Атомпроба — це новий науковий інструмент, що його почала виробляти наша фірма Спекс Індустріс, Інк. Фірма СПЕКС славна своїми спектрометрами, що дуже популярні серед науковців - дослідників.

Від давніх часів, хеміки шукали засобів для аналізи мікроскопічних складників у різних матеріялах. Особливо цим цікавилися люди, що працювали над металюрґійними проблемами. Найстаріший спосіб був простий, але повільний і незручний: мікроскопічними різцями треба було вирізувати окремі складники матеріялів і потім, зібравши достатню кількість, аналізувати їх методами клясичної хемії. Порівнюючи недавно, два нові винаходи уможливили аналізу без попереднього виділення мікроскопічних частинок. Ці винаходи — електронопромінний мікроаналізатор та лейзер. Обидва інструменти — досить складні і вимагають спеціяльно вишколених операторів.

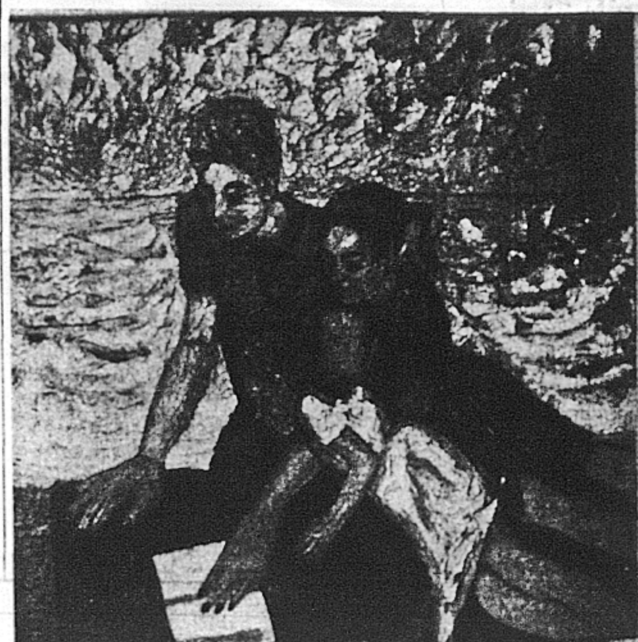
Порівнюючи з цими інструментами, наша Атомпроба — дуже нескладне знаряддя, це емісійний спектрограф, що ним може оперувати кожен хемік чи металюрґ.

Атомпроба складається з двох головних частин: спектрометра (СПЕК 1700-11, типу Черни-Турнер) та металюрґійного мікроскопа. Матеріял до аналізи можна спочатку оглянути за допомогою мікроскопа, щоб знайти потрібне місце. Тоді — тут же, під мікроскопом — це місце можна спектографічно збудити за допомогою мініятюрної електричної іскри, що може бути скерована з точністю до двох мікронів і випалює кратер 10-70 мікронів завширшки, випаровуючи дуже малу кількість матеріялу, кілька тисячних частин мікрограму. Світло від іскри потрапляє до спектрометра, де спектр матеріялу можна негайно записати на фотографічну платівку або за допомогою електричного самописця.

Атомпроба може бути корисна при аналізі фазових складників металів, у вивченні корозії, у криміналістиці, коли треба аналізувати дуже малі частинки речовини, для визначення складників сконденсованих металевих випарів, при вивчанні порошкових мішанин, і т. д.

Головне — чи може і єдине — обмеження нової аналітичної методи полягає в тім, що цей прилад можна вживати тільки з електропровідними матеріялами. Однак ми сподіваємося в короткому часі усунути це обмеження.

МАЛЯРСЬКА ТВОРЧІСТЬ К. ТРОХИМЕНКА

„Нак нижкою" — картина К. Трохименка

Чотири роки тому ми оглядали в Торонтській ґалерії „Ми і Світ" малярські твори Клима Трохименка. Тоді в щоденнику „Гловб енд Мейл" мистецький критик Перл Мек Карті помістила дуже прихильну оцінку про нашого мистця. Не менш прихильно привітали його й ми.

В цьому році Трохименко виступив знову в цій же ґалерії з новими працями. Виставка його творів була відкрита 19 вересня і тривала до 1 жовтня ц. р. Цим разом Трохименко поруч натюрмортів виставив і фіґуральні композиції.

Стиль мистця — примітивіста близький сучасним модерністам. Досконалий кольорит, принципово іґнорує третій вимір, такий типовий для мистецтва барокко і його фіналу — реалістів. Він іґнорує і форму об'єктивного сприймання довкільної природи. Тому його композиції і з формального боку дуже цікаві.

Як кольорист Трохименко глибоко вивчив проблеми імпресіоністів і постімпресіоністів, але останні домінують в його техніці. Імпресіоністи ще копіювали натуру, а Трохименко вже зовсім вільний від наслідування природи. Природа, якої не відрікається (він не абстракціоніст), в нього його власна, із його власної візії. Вона підлягає власним законам конструкції, як у наївних селян і дітей. Різниця лише в тому, що він піднімається понад поверховну простоту у складних, часом недоступних навіть академічним мистцям, проблемах, визначуючи предметам кольори не лише на основі їх льокального характеру і світла, але й релятивного їх відношення у з'єднаннях із іншими у різних положеннях в часі і просторі природи. Ці закони природи він не копіює за їх імпресіоністичною химерністю хвилини (світла), але за нормами зафіксованих у пам'яті відношень між ними, як мистець їх запам'ятав (отже синтетично) і за законами чистої кольористичної математики його безпомильного ока.

Б. С.

— о —

Пані Дорота Грефли — мистецький критик „Філядельфійського Бюлетену" та власниця і редакторка мистецького журналу „Арт ін фокус" — пише ось що про індивідуальну виставку Клима Трохименка яка відбулася в Челтенгем Арт Центер у Філядельфії: „В 1950 році він прибув до Америки та осливcя у Філядельфії. Із вродженим відчуттям барви і композиції, створив добірну серію мертвої природи, з квітами, які чергуються від червоних кольорів осені до чорних троянд, де форми витесані важкими чорними, синіми та зеленкавими мазками і пробиваються, як червоні проблиски."

У Філядельфійському „Інквайрері", листопад 1964 року, Вікторія Доногуе у згадці про виставку образів Трохименка в Челтенгем Арт Центер писала: „В індивідуальній виставі серйозні олії Клима Трохименка поєднують примітивістичний підхід з багатим відчуттям барви.

„Листи до Приятелів", книжка 3/4 1964 р., писали: „Цікавим виступом була виставка Клима Трохименка в приміщенні клюбу в Ню Йорку. Примітивіст, він зумів виробити собі власний спосіб малювання, з безпечними успіхами в образах з квітами і мертвою природою.

В 1951 р. доктор Барнес — музей у Філядельфії, закупив композицію образу із шести фіґур. Відомий колекціонер у Філядельфії, д-р Барлет у своїй колекції має 15 образів Клима Трохименка.

Торонтонський мистецтвознавець і критик Мек-Карті дала таку тумку: „Рід примітивного мистецтва, що не є банальне, а де брак реґулярного школення, сполучене з рясноттою вродженої інтеліґенції та самокритики. Мистець Клим Трохименко тепер у Філядельфії, визнаний декількома колекціями. Далеко вже не молодий чоловік, пан Трохименко користується сміливими кольорами молодої людини, з прекрасними результатами, в роді пізньоімпресіоністичного. Декілька образів, натюрмортів чудові, сповнені дисциплінованої верви. Глядач міг би підозрівати часто, що стиль мистця — це наслідок дисципліни старого українського народного мистецтва. В загальному, це примітивізм далеко непересічний, такий різний від некомпетентности і дитячости багатьох з цього жанру. Композиції кольорів вишукані. В 1963 р. німецька „Енциклопедія Мистецтва" („Кунстлер Лексікон" XX), ст., реєструвало на своїх сторінках Клима Трохименка як українського мистця.

Р.

Іванна Савицька-Мусій

НАРОДЖЕННЯ „МОЛОДОЇ КРОВИ"

(фейлетон)

— От і щасливець той Микола, — подумала я, прочитавши Понеділкові „Смішні сльозини." Нагородив його Господь зламаною ногою, і вийшла з невеликого каліцтва збірка оповідань, книжка вийшла, та ще й яка! Щастяка той Микольцьо та й годі!

І от якось, ні сіло, ні впало, причепилася до мене думка, що якби так і мені припадочок з ногою, може б якась збірочка зліпилася, казочка якась — чи навіть коротке оповідання.

Стала я з тої пори обходити всі метушливі, торонтонські вулички, шкільні майданчики, велелюдні бенкети, ану ж якась милосердна рука жбурне на долівку бананову шкуринку чи хоч би сливкову кісточку ради підсилення літературної творчости, щонебудь таке, від чого, буцімто, посковзнутися можна і скалічитись гумористично на два - три місяці.

Але щастя до мене не квапилось. Та трапилось, що навістила мене звичайнісінька простуда. Добре й це, коли нема кращого, — подумала я і пірнула в постіль. Поки домашній лікар прибіг до мене з чудодійною валізкою, поки з цілющого медікусу прислали штафетою ліки, я вже поклала біля себе папір, олівець, радирку, з одного боку здоровенного Грінченка, з другого — худорлявого Голоскевича, і стала дожидати надхнення.

Проминула година, може й дві, як рипнуло вікно у шестиповерховому хмародері й крізь нього злинула ніжно - етерична муза, мімозної, ледве видної статури, з кучерявою, мов у Івася, голівкою, з незабудьковими Микольцевими очима. Сіла на окраєчок письмового стола й стала нашіптувати, наворожувати:

— Пиши, пиши, тільки не оповідання, не казку, а гумореску - сатиру . . . не святі ж горішки ліплять ...Пробуй і собі ліпити смішний керамічний посуд і посилай на жіночий конкурс. Ану ж пощастить! Пробуй!

І зразу заболіло щось, защеміло в лівій нозі, голова закрутилася, запаморочилася, білий гіпс з готовими автографами буцімто обліпив кісточку і навис творчим тягарем . . .

Гаразд, думаю собі, нога зломана, муза діє, можу починати писати . . .

Так народилася „Молода кров".

Вибачте мені, Івасю і Миколо, що я без вашої згоди, шляхом конкурсу СФУЖО пропхалася на лоно сміхотворців, до чоловічого тісненького гетта. Я ж не сама, зі мною армія жінок, узброєних в гострі пера, під прапором Марусі Бек, міцною лавою пре на чоловічі позиції. Ми, „новачки", ще довго не зможемо виконувати встановленої вашою юнією норми, та це не значить, що ви, гумористи з експірієнсом, ради солідарности й джентлменства, повинні сповільнити творчий темп. Борони вас, архангеле! Пишіть, здорові, скільки можете, а ми, жінки із свіжою молодою кров'ю, підбігатимемо за вами, задихуючись потрошки.

„ЖИВІ ЗАБАВКИ"

Центральна Управа СУМ видала книжечку для дітей Л. Полтави „Живі забавки". Книжечка своєю тематикою підходить на зимовий сезон і може служити на святочні подарунки для дітвори. Вона також надається на лектуру в перших клясах шкіл українознавства.

„Живі забавки" це невелика поема для дітей про ялинку. Вона містить 8 сторінок кольорового графічного тексту та 16 ілюстрацій в трьох кольорах на цілу сторінку. В більшості текст розміщений на тлі ілюстрацій. Ілюстрації виконали Г. Різник і Петро Сидоренко. Графічне оформлення В. Голуба. Книжечка вийшла в серії Дитячої Бібліотеки СУМ ч. 1.

БЛАГОСЛОВИ, МАТИ!

Перед нами лежить на столі книжка артистично оформлена старовинними мережками і рисунками, які вже відводять думку читача десь далеко-далеко в минулу далечінь. Розкриваємо цю (вже дорогу нам) книжку і зі здивуванням зауважуємо масу різних предметів, з яких кожен уже вартий почесного місця в музею стародавностей. На кінці книжки бачимо перелік цих ілюстрацій, яких має бути ні більше ні менше ук 274. Там же наприкінці подано й списки джерел, на які авторка посилається, пишучи свою книжку-твір. З подивом довідуємося, що цих джерел сотки. А серед них бачимо і енциклопедія Британіка, і М. Грушевського, і П. Єфименко, і Й. Капбела, і І. Срезневського, В. Латишева, Левіс Фарела, Джемса Гастінґса, навіть Е. Блавацьку і ще й ще без кінця. Це вже пахне казкою не тільки для старших дітей, як визначає дехто з критиків. На мій погляд, це є твір, над яким мусить не одна голова задуматися і винести певні висновки. Це є твір, який підштовхує історика і взагалі кожного любителя старовини довідатися про речі, яких ще не знає, і перевірити факти, які уважав до цього часу непомильними . . .

Докія Гуменна

Отже, наша скромна письменниця пані Докія Гуменна без наукових титулів порушила такі питання, які вже давно повинні були б стати темою дослідів для наших високих наукових осередків. Так чи не так, а наша ж скромна пані Докія Гуменна мовчки і без зайвого розголосу побудувала собі пам'ятник нерукотворний, написавши цілу серію напівмистерійних творів, які закінчила (віримо, що не останнім) твором: „Благослови, Мати!"

Читачі напевно не будуть ображені, що авторка цього твору документально довела (та й не вона перша), що на початку людської свідомости творцем родинного життя, першим провідником роду, першим духовним провідником - жерцем і носієм родинних традицій була мати. Ті ж, що пізніше вийшли в патріярхи, в тих часах були лише смиренними виконавцями її волі. Хоч авторка із скромности це не так яскраво і підкреслює.

Мене, особисто, разом зо всіма історичними моментами заторкнутими в цім творі (де, правду сказати, все „історичне"), найбільше зацікавив опис чергування зледенінь і їх впливи на розвиток громадського життя на землі і те, як під впливом матері творилися мови між людьми, перекази, міти та казки. Признаюся, що від першої авторки: „Благослови Мати" я довідався докладно про величину і вагу мамута. Навіть про вагу його одного зуба. Цікаві теж описи постання імен поганських богів, подібність яких знаходимо і в Індії, і в Греції, і в Єгипті. Певен, що кожного б зацікавила держава Ґетитів, яка від 2 500 і до 1,190 року променювала своєю культурою і високо розвинутими виробами в давньому світі Малої Азії. Видно, під тиском дикої сили вони мусіли відійти на Чорноморський Низ, де і зникли таємничо, а їх місце зайняли кімерійці, які так само через 500 років змінилися на скитів. Останні вразили нас фактом існування їхньої столиці (царських Скитів) точно у місці перебування Січі Запорізької. Невільно напрошується питання: „Чому і одні й другі вибрали собі це, а не інше місце? Чи „казка" про Скитів дотягнула до часів Байди Вишневецького? І чи все це разом, оті великі народи, як гетити, кімерійці, скити, сармати, роксолани, аляни, анти, роси, не були одним великим народом, який протягом довгих віків міняв свою назву (або ті, що писали про нього самі міняли його ім'я, як це робиться і в наших часах?) Докія Гуменна делікатно відмовилася від відповіді на ці питання, пославшись на те, що ця справа ще не висвітлена остаточно. Ми мусимо бути гордими з таких предків, і нас авторка запевняє, що це мусить бути правдою, що нашими предками є ті великі номади, що колись трясли світом (Римською імперією). Побіжно авторка знайшла походження слова „козак". Особливо вийшов цікавим 6-ий розділ „Золотий плуг", в якім описаний процес розселення людности і заміни зброї на плуг, що міцно прив'язав вічних мандрівників - скитів до землі і на стало оселив їх на одним місці. Спогади про цих великих працюрів навіки залишилися між нашим народом у різдвяних колядах, новорічних щедрівках, великодніх гагілках, весільних піснях, святі Купайла та сотках звичаїв, більшість яких перейшли вже в „казку", з якими пані Докія Гуменна перевела нас через 10.000 років.

Данило Лимаренко

Нові видання Українського Католицького Університету

Рим. — Під наголовком „Три церковнослов'янські літургічні рукописні тексти Ватиканської бібліотеки" появилась нова книжка, з-під пера проф. д-ра Олекси Горбача. Вона нараховує 160 сторінок, видана Університетом і надрукована у Ватиканській друкарні та має сім оригінальних ілюстрацій. В ній подано текст Служебника Митрополита Ісидора, а саме Божественну Літургію св. Івана Золотоустого, св. Василія Великого та Чин Літургії Преждеосвященних Дарів як і Філотеїв Устав в старому українському Кипріяновому перекладі та редакції. Крім цього в книзі є текст св. Літургії Івана Золотоустого за двома іншими, мабуть сербськими, рукописами Ватиканської бібліотеки, знаними як Служебник-звиток ч. 9 та Молитовник ч. 10.

Так отже в останньому часі літургічні досліди при новоосновоаному Університеті в Римі пішли значний крок вперед. Поруч двох праць о. д-ра М. Марусина, про згаданий вгорі Ісидорів Служебник та про Святительські Служби в Київському Евхологіоні з поч. XVI ст., праця проф. д-ра О. Горбача є новим цінним здобутком для української науки. Якщо згадати ще й цінне видання проф. П. Ковалева „Молитовник - Служебник, пам'ятка XIV ст.", виданий Богословським Інститутом УПЦ в ЗДА, то в підсумках можна ствердити поважне надбання на літургічному полі, корисне для всіх українських вчених, католиків і православних.

Праця проф. д-ра Горбача відзначається солідністю і трактує вичерпно філологічну сторінку рукописів. Вона може бути особливо корисна для священиків і студентів богословії в часі їхніх студій.

КНИЖКИ Й АВТОРИ

Обмежене видання автобіографії Грушевського

Грушевський, Михайло. Автобіографія. Видав А. Григорович, Торонто, Союз Українського Студентства Канади, 1965, 16 сторінок. Обмежене видання в 100 примірниках, ціна 2 доляри. Acropolis Press, 570 Rogers Road, Toronto, Ont., Canada.

Це - фотографічний передрук рідкого автобіографічного нарису Михайла Грушевського, який появився вперше в 1960 році у кількості 50-ти примірників.

У цьому нарисі славний український історик і державний діяч описує своє раннє життя. Це є важливе, основне джерело відомостей про одного з найбільших українських учених, століття уродин якого припадало на 29-го вересня 1966-го року.

Біографія вийшла заходом видавництва „Акрополіс" тиражем 100 примірників для роздачі на Українській Історичній Конференції в Торонтському Університеті 30-го жовтня 1965. Конференція, яка відбулася заходом Союзу Українського Студентства Канади, була присвячена памяті Михайла Грушевського.

Андрій Григорович, бібліотекар при Торотському Університеті і редактор цього рідкого нарису, каже, що більшість українських істориків вірила, що всі примірники цього нарису пропали. Старанні пошукування у найбільших світових книгозбірнях, таких, як Конґресова Бібліотека і Британський Музей, були безуспішні. Вкінці знайшовся один примірник у Канаді, який і передруковано.

К.

Книжка про УПА

Enrique Martinez Codo — Guerrillas tras cortina de hierro — Енріке Мартінез Кодо: „Партизани за залізною завісою", Буенос Айрес 1966, передмова Ген. Д. Люїс Ґарсія Роллян, проф. високої школи збройних сил Еспанії, вид. Інформативно - Видавничого Інституту, стор. 419, ілюстр.

Енріке Мартінез Кодо, автор багатьох мілітарних праць і редактор військових журналів, здобув собі признання за свої військові праці не тільки у своїй батьківщині Арґентині, але і серед знатоків військового діла у вільному світі. Пригадуємо читачам, що поза численними статтями у військових журналах Мартінез - Кодо є автором історії України від 1920 посьогодні, як додатку до перекладу історії України Д. Дорошенка на еспанську мову, та автором книжки про визвольну боротьбу України „Спротив в Україні" доведену до 1963 року. „Партизани за залізною завісою" — це історія УПА, твір джерельний і багато ілюстрований. Еспанська мова є незвичайно важлива для поширення знань про Україну і тому вклад автора в цю ділянку належить до передових наших осягів.

Мартінез Кодо присвячує свою книгу пам'яті воякам українців, які загинули у боротьбі з московським імперіялізмом, і тих, що ще далі посвячують себе для справи визволення України.

Ген. Роллян пише у передмові, що праця автора це не тільки справжній трактат про підпільну війну, але це доктрина, яка може бути включена у реґуляміни цього типу воєн. Генерал визнає, що читаючи цю книгу, переконався: вона займе перше місце між працями на таку актуальну тему. Генерал дякує авторові за цю працю, яка в повній об'єктивності, виявляє живу сторінку історії українського народу, який бореться з повною надією за свою свободу.

Автор проходить цілу історію УПА від початків організації, подає її схеми, перші бої проти німців і москалів, врешті проти поляків, мадярів і чехів. Докладно говорить про значення ОУН для УПА, подає матеріяли дотичні логістики, узброєння, укріплень, тактики боїв і підпільної праці, багато документів чужих ворожих сил, але теж американських і інших.

Мартінезові Кодо належиться велика подяка за цю книгу, якою збагатив нашу убогу військову літературу. Приходиться ще висловити подив для УІВІ, який видав такий поважний і корисний твір.

Ю. Т. К.

Книжка, якої досі не було

Леся Храплива: Ярмарок Мишки - Гризикнижки, ревія для дитячого театру. Об'єднання Працівників Дитячої Літератури, Торонто - Ню Йорк, 1966. Ілюстрації Ірини Красій. Ст. 36.

Книжка, якої досі не мали наші дитячі театрики, хоч вона була дуже потрібна, навіть необхідна.

„Ярмарок" складається з низки веселих, погідних і рівночасно виховно забарвлених сценічних картин з такими дійовими персонажами, як мишки, пташки, герої дитячих книжок чи їх персоніфіковані заголовки, а також і справжні діти. Такий твір за своїм жанром є ревією, в якій окремі дії пов'язуються виступами двох конферансьє — Кота та Мишки-Гризикнижки, а дія відбувається навперемінку то на відкритій сцені, то перед заслоною. Та ще міцніше зв'язує ці картини провідна думка — пошана до рідної української дитячої книжки і преси.

Без уваги на, здавалося б декому, оклепану тему, акція така жива, цікава і пройнята таким здоровим гумором, що напевно держатиме ввесь час глядачів у приємному напруженні. Акція особлива й тим, що дає можливість глядачам із залі брати у виставі деяку, хоч обмежену, участь, а часом у цілому переноситься на залю так, що зникає границя між сценою і авдиторією.

Це справжній „ярмарок", в якому застосовані всі роди дитячої мистецької самодіяльности: монологи, діялоги, рецитації, спів, музика, ритмічні вправи, танці тощо. Окраса „Ярмарку" — то щирий гумор і сатира, бож щоякщо, але така еміґраційна проблема, як читання українських книжок, таки потребує, щоб її показати не тільки на доброму прикладі, але і в дзеркалі конструктивної сатири.

Досі наші педагоги на еміґрації пропаґували рідну книжку для молоді доволі серйозно, користуючись, хоч і правдивими, але часто сухими арґументами. Ту саму пропаґанду робить і „Ярмарок Мишки - Гризикнижки", але зовсім по-інакшому: безпосередньо, легко, з гумором, і напевно на залі не буде ні одного юного глядача, який би цій пропаґанді не піддався.

„Ярмарок" дає нагоду для співпраці з режисером також музикам, хореографам і малярам. Одною з його позитивних прикмет є те, що з нього можна вибирати окремі частини - сценки і ставити їх, як окрему цілість — звичайно, в разі конечности. Другою корисною ознакою видання є те, що авторка узброїла свій дійсно талановито написаний твір діловою передмовою і рядом додаткових вказівок та порад у тексті.

Хоч „Ярмарок" появився з приводу Двомісячника Української Дитячої Книжки, як один із матеріялів для проведення цієї кампанії в листопаді - грудні ц.р., він довгі літа залишиться в дитячій драматичній літературі незаступною публікацією, вартою того, щоб її використовували наші школи й виховні організації молоді.

Р. Завадович

НОВІ КНИЖКИ

ПОЕЗІЯ

Роман Купчинський. СКОРОПАД. Поема. Видавництво „Червона Калина". Ню Йорк, 1965 (насправді книжка появилася в 1966 р.). Формат: 255 x 177 мм. Стор. 12? + 1 нп. + XIV. (Обгортка, ілюстрації і оформлення: Едвард Козак).

Данило Струк. ҐАММА СІҐМА. Кембрідж, Масс. — Вінніпеґ, Ман. 1963. Форм. 160 x 125 мм. Стор. 40.

ПРОЗА

Людмила Коваленко. ПРОРІСТЬ. Частина другої трилогії: Наша не своя земля. Видавнича Спілка ТРИЗУБ, Вінніпеґ, Канада, 1966. Формат: 218 x 148 мм. Стор. 255 + 1 нп. (Обкладинка роботи мистця Бориса Макаренка).

Мирослава Ласовська. ПІД ЧОРНИМ НЕБОМ. Повість. Українське Видавництво „Пробоєм". Торонто, 1966. Формат: 210 x 140 мм. Стор. 207 + 1 нп. (Літературна редакція: Вячеслав Давиденко. Мистецьке оформлення: Володимир Ласовський. Друковано частинами у „Вільному Слові" 1965-66).

Микола Понеділок. ВІТАМІНИ. Гумористичні образки по той і по цей бік океану. (Друге доповнене і змінене видання). Видавництво Юліяна Середяка. Буенос - Айрес, 1966. Формат: 175 x 135 мм. Стор. 333 + 3 нп. (Обкладинка і рисунки в тексті Бориса Крюкова. Шкіц (портрету) автора — А. Штерна).

ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА

Ганна Черінь. ЛИСТУВАННЯ. Бібліотека „Веселки", випуск ч. 6. Видання Українського Народного Союзу. Джерзі Сити — Ню Йорк, 1966. Формат: 210 x 150 мм. Стор 53 + 3 нп.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Богдан Рубчак. УВАГА ДО ЗАСОБІВ НАРОДНОЇ ПОЕЗІЇ. Відбитка з журналу „Сучасність", чч. 3 і 4, 1963. Мюнхен. Форм. 220 x 158 мм. Стор 55 + 1 нп.

Петро Одарченко. ЛЕСЯ УКРАЇНКА В РАДЯНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ КРИТИЦІ. Відбитка з журнала „Сучасність", ч. 4, 1963 (стор. 43-68). Мюнхен. Форм.: 225 x 155 мм. Стор. 28.

С. Гординський. НАЗВИ „РУСИЧІ" Й „РУСОВИЧІ". Українська Вільна Академія Наук, Серія: Назвознавство . . . ч. 25. Вінніпеґ, Канада, 1963. Форм.: 228 x 160 мм. Стор. 13 + 3 нп. (Окрема відбитка з серії Славістіка УВАН. Но 46-47 (1963).

Wasyl Fedoronczuk. LETTERATURA UCRAINA IN CATENE. Edizioni Oltrecortina. (Roma, 1966. Size: 208 x 126 mm. Pp. 126 + 2 np.

Володимир Наддніпрянець. НА ЛІТЕРАТУРНОМУ БАЗАРІ. Поезія, проза і публіцистика Івана Багряного. Передмова П. Гонтаря. Спілка Визволення України. Організаційне бюро на Німеччину. Мюнхен — Нью-Йарк, 1963. Форм.: 198 x 140 мм. Стор. 163 + 1 нп.

МОВОЗНАВСТВО

Олекса Горбач. АРҐО УКРАЇНСЬКИХ ВОЯКІВ. Відбитка з „Наукових Записок" Українського Вільного Університету в Мюнхені, 1963, ч. 7. (Другий наклад з доповненнями). Мюнхен, 1963. Формат: 235 x 167 мм. Стор. 38.

Олекса Горбач. АРҐО УКРАЇНСЬКИХ ШКОЛЯРІВ І СТУДЕНТІВ. Відбитка з „Наукових Записок" Українського Вільного Університету в Мюнхені, 1964 - 66, ч. 8. Мюнхен, 1966. Форм.: 240 x 170 мм. Стор. 55 + 1 нп

Олекса Горбач. ДВА ВИДАННЯ БЕРИНДОВОГО „ЛЕКСИКОНУ". Відбитка з „Наукових записок" Українського Технічно - Господарського Інституту в Мюнхені, т. VII (X), 1965. Формат: 242 x 170 мм. Стор. 16.

Олекса Горбач. З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКОВНО - МУЗИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ. Мюнхен, 1965. Форм.: 166 x 120 мм. Стор. 38.

Олекса Горбач. НАЙДАВНІШИЙ ДРУКОВАНИЙ ЧЕСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ГЛОСАР З 1587 РОКУ. Відбитка з тижневика „Шлях Перемоги", ч. 52 (567) від 27. 12. 1964 року. Мюнхен, 1965. Форм.: 166 x 120 мм. Стор. 14.

Олекса Горбач. ПІВНІЧНО-НАДДНІСТРЯНСЬКА ГОВІРКА Й ДІЯЛЕКТНИЙ СЛОВНИК С. РОМАНІВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТИ. Відбитка з „Наукових Записок" Українського Технічно - Господарського Інституту в Мюнхені, т. VII (X), 1965. Мюнхен, 1965. Формат: 240 x 170 мм. Стор. 103 + 1 нп.

Олекса Горбач. ПРІЗВИЩА Й ОСОБЛИВОСТІ ЇХ НАГОЛОСУ В НАДДНІСТРЯНСЬКІЙ ГОВІРЦІ СЕЛА РОМАНІВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ. Nadbitka z tomu V Studiow z filologii polskiej i slowian'skiej. Форм.: 240 x 173 мм. Стор. 205 - 212.

Олекса Горбач. ТРИ ЦЕРКОВНОСЛОВ'ЯНСЬКІ ЛІТУРГІЧНІ РУКОПИСНІ ТЕКСТИ ВАТИКАНСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ. Видання Українського Католицького Університету ім. св. Климентія Папи. Праці Філософічно-Гуманістичного Факультету. Том І. Рим, 1966. Формат: 240 x 170 мм. Стор. 159 + 1 нп.

Андрій Вільшенко. МОДЕРНА УКРАЇНСЬКА НОМЕНКЛЯТУРА НЕОРГАНІЧНОЇ ХЕМІЇ (Проєкт). Перша частина. Наукове Товариство ім. Шевченка. Бюлетень Термінологічної Комісії, Но2. Ню-Йорк, 1962. Формат: 280 x 220 мм. Стор. 21 + 3 нп

ІСТОРІЯ, СПОГАДИ

Наталія Полонська-Василенко. ЗАПОРІЖЖЯ XVIII СТОЛІТТЯ ТА ЙОГО СПАДЩИНА. Том І. Українська Вільна Академія Наук в Німеччині. Видання „Дніпрової Хвилі", Мюнхен, 1965. Форм.: 208 x 143. Стор. 397 + 3 нп.

Дмитро Соловей. ВИНИЩЕННЯ УКРАЇНСТВА — ОСНОВНА МЕТА РОСІЇ У ВІЙНІ 1914 РОКУ. Матеріяли до історії України за часів першої світової війни. Бібліотека „Нового Літопису" ч. 2. Вінніпеґ, Канада, 1963. Форм.: 230 x 150 мм. Стор. 70. (Виправлена відбитка з журнала „Новий Літопис" з чисел: 4 (5) за 1962 р. і 1(6) та 2-3 (7-7) за 1963 р.)

О. Романовський. РОЗДІЛ З ХРОНІКИ ОДНОГО ГАЛИЦЬКОГО Села. Накладом гурта колишніх мешканців села Романова. Торонто, 1960. Форм.: 224 x 145 мм. Стор. 32.

Д-р Богдан Казимира. РЕЛІҐІЙНО-ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ МИТРОПОЛІЇ КАНАДИ. Вступне слово написав д-р Володимир Кисілевський. Накладом ОО. Василіян. Торонто, 1965. Форм.: 185 x 125 мм. Стор. 102 + 10 подв. нп. сторінок таблиць.

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ПАРОХІЯ СВ. О. НИКОЛАЯ — БРУКЛИН, Н. Й. 1916-1966. (Бруклин, 1966). Формат: 233 x 157 мм. Стор. 128 нп. (Пропам'ятна книжка із статтями до історії парохії та оголошеннями).

СТАТИСТИКА

Володимир Кубійович. ЗАХІДНІ УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В МЕЖАХ ПОЛЬЩІ 1920 - 1930. (Етнографічні відношення). Український Публіцистично-Науковий Інститут. Чікаґо — Ню Йорк, 1963. Формат: 230 x 100 мм. Стор. 31 + 1 нп. (Ця сама праця видана англ. мовою).

Дмитро Соловей. РОЗПОДІЛ ЗАСОБІВ НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я ТА СОЦІЯЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖ РЕСПУБЛІКАМИ СРСР. Аналіза офіційних статистичних даних за 1951 - 1959 рр. Торонто, Канада, 1963. Форм.: 247 x 132 мм. Стор. 54. (Відбитка з Журнала „Нові Дні", з чч.: 146, 148, 152, 153). Те ж. Випуск 2. Таронто, Канада, 1963. Форм.: 247 x 130 мм. Стор. 55-72. (Відбитка з журнала „Нові Дні", з чч.: 146, 148, 152, 153, 159).

ПОЛІТИКА І ПУБЛІЦИСТИКА

Дмитро Соловей. ПРО ФАЛЬШИВУ Й ГЛУМЛИВУ КОНСТИТУЦІЙНУ САМОСТІЙНІСТЬ І СУВЕРЕННІСТЬ УКРАЇНИ. Мюнхен — Нью-Йорк, 1963. Формат: 202 x 145 мм. Стор. 24 + 2 нп. Відбитка з квартальника „Вільна Україна", ч. 35 - 36.

Ярослав Гайвас. КОЛИ КІНЧАЛАСЯ ЕПОХА. На чужині, 1964. Накладом Українсько - Американнської Видавничої Спілки в Чікаґо. Формат: 212 x 140 мм. Стор. 143 + 1 нп.

Юліян Мовчан. ЩО ВАРТО Б ЗНАТИ. Проблеми українського національно-державного визволення, подорожні нотатки, портрети, зустрічі та характеристики. (В-во) „Срібна Сурма". Торонто, 1966. Опр. Формат: 216 x 140 мм. Стор. 398 + 2 нп. (Напис на обкладинці у виконанні мистця-маляра М. Левицького).

Роман Рахманний. МОНОЛОГ НА ГОРІ „МАВНТ РОЯЛЬ". (Відбитка з журнала „Сучасність" ч. 2. 1963). Мюнхен. Формат: 225 x 150 мм. Стор. 10.

Роман Рахманний. ДО ПИСЬМЕННИЦІ ІРИНИ ВІЛЬДЕ ТА ЇЇ ЗЕМЛЯКІВ, ЯКІ НЕ БОЯТЬСЯ ПРАВДИ. Відбитка з журнала „Сучасність", ч. 11 (47) 1964. Мюнхен. Форм.: 210 x 150 мм. Стор. 8.

о. Іван Гриньох. ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР ВАТИКАНСЬКИЙ II. Відбитка з Журнала „Сучасність" ч. 1 (25) і ч. 5 (29), 1963. Мюнхен, 1963. Формат: 225 x 148 мм. Стор. 69 + 1 нп.

Сергій Кіндзерявий - Пастухів. ВІРУЮ І ВИЗНАЮ. Уложив . . . (В-во) Сіяч. США (Нью-Йорк), 1963. Формат: 280 x 215 мм. Стор. 10. (Цикльостиль).

РЕЛІГІЯ

Сергій Кіндзяревий - Пастухів. ДЕРЕВО ЖИТТЯ. Монографія про хрест. Написав та ілюстрував . . . В-во „Сіяч" (Нью-Йорк), 1963. Формат: 280 x 210 мм. Стор. 32.

ТРЕБНИК АБО ПОРЯДОК УКРАЇНСЬКИХ ЄВАНГЕЛЬСЬКИХ ВІДПРАВ. Затверджений Собором Українського Євангельського Об'єднання року Божого 1964 для добровільного вжитку. Українське Євангельське Об'єднання. Торонто, 1966. Формат: 160 x 110 мм. Стор. 4 нп. + IV + 2 нп. + 132.

Ф. С-чук. ХРИСТИЯНСТВО І НАЦІОНАЛІЗМ. Видання Українського Євангельського Об'єднання в Північній Америці. Торонто — Детройт, 1966. Формат: 200 x 136 мм. Стор 143 + 1 нп. (Відбитка з журналу „Євангельський Ранок").

ВИХОВАННЯ

EDUCATION. By Ostap E. Oryshkewych, Ph.D. Vol. 1 THE PHILOSOPHY OF EDUCATION. With a Foreword by Leonard A. McDonough. Philosophical Library. New York, 1966. Size: 235 x 157 mm. Pp. XX + 2 np. 189 + 1 np.

КУЗНЯ ЮНИХ ДУШ. Десятиріччя Курсів Українознавства ім Юрія Липи. . Комітет Батьків. Торонто, 1966. Формат: 230 x 155 мм. Стор. 79 + 1 нп. (Обгортка: Богдан Стебельський).

5-річчя музичного та мистецького журналу

В нашій метрополії вже від давна говорилося про потребу музичного та мистецького журналу, що стояв би понад групами, партіями і віроісповіданнями. Такий загальний журнал мав би інформувати нашу громаду про актуальні культурно - мистецькі події, зберігав би наші духові надбання, сучасні і з історичного минулого. Було у нас уже декілька засідань з дискусіями на цю тему, що в зацікавлених цією справою викликували щире захоплення. Та, на жаль, на тому закінчилося. Тим часом, у Мінеаполісі, з'явилася група людей, що відразу взялася до діла. Без будь-якої посторонньої допомоги хор „Дніпро" і Видавнича Колеґія вже 5 літ випускають музично - мистецький журнал „Вісті". Ці ідейні, працьовиті люди не раз докладають гроші з власної кишені, щоб виповнити одну з прогалин нашого культурного життя. Вони відчувають на собі відповідальність за духа нинішніх днів, сліди яких будуть колись розглядати майбутні покоління.

Справді, треба подивляти запал й енергію тих одиниць, що стали головним мотором для висвітлювання сучасного нашого музичного і мистецького життя. До „Вістей" дописує поважне число наших музик, а д-р Зиновій Лисько перебрав головне редакторство музикологічної секції УВАН у „Вістях".

„Вісті" вже з'уміли вийти з вузького кола місцевого органу. І хоч відсутність будь-якої реклями чимало спиняє поширення „Вістей", за ними питають люди, що тужать за різноманітною виміною думок у мистецько - музичній ділянці і своїми запитами до редакції хочуть оживити постійний вв'язок „Вістей" із суспільством. „Вісті", єдиний у нас цього роду журнал, мають усі дані для дальшого розвитку, але це буде можливим тільки тоді, коли журнал отримає всебічну допомогу від наших зацікавлених музикою осіб і груп. Як звичайно, найкращою допомогою журналові є передплата і пресфонд, і тут я хотіла б апелювати до всіх любителів музики і мистецтва, вступити в ряди передплатників того журналу.

„Вісті" появляються 4 рази у році, річна передплата коштує 2 доляри, адреса видавництва:

"HERALD" Music and Art Magazine, 915 Ohio, St. Paul, Minn.

Дарія Гординська-Карановнч

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Євген Блакитний. ВАСИЛЬ ГРИГОРОВИЧ КРИЧЕВСЬКИЙ. Доповідь на Пленарній конференції і відкритті виставки творів В. Г. Кричевського, 29 грудня 1962 р., до десятиліття його смерти — 1952-1962. Українська Вільна Академія Наук у США. Нью-Йорк, 1963. Форм.: 230 x 153 мм. Стор. 32. (Відбитка з газети „Свобода", чч. 178-187, 1963 р.).

Марія Пастернак. УКРАЇНСЬКА ЖІНКА В ХОРЕОГРАФІЇ. Накладом Союзу Українок Канади з Фундації ім. Наталії Кобринської. Вінніпеґ — Едмонтон, 1963. Форм.: 210 x 136 мм. Стор. 216.

СЕРГІЙ ЛИТВИНЕНКО — СКУЛЬПТОР. Статті Л. Кузьми і В. Власовського. За загальною редакцією С. Гординського. Видано в пам'ять 40-ліття мистецької праці. Ню Йорк, 1963. Форм.: 277 x 217 мм. Стор. 36 нп. (Видання: Об'єднання Мистців Українців в Америці).

БІОГРАФІЯ

Лев Биковський. ВАСИЛЬ КУЗІВ. 1887-1958. ЙОГО ЖИТТЯ Й ДІЯЛЬНІСТЬ. Українське Євангельське Об'єднання в Північній Америці. Вінніпеґ — Мюнхен - Детройт, 1966. Формат: 224 x 146 мм. Стор. 103 + 1 табл. (Літературна редакція — Кость Туркало).

КАЛЕНДАРІ

КАЛЕНДАР СВІТЛА НА ЮВІЛЕЙНИЙ 1967, РІК СВЯТОГО ЙОСАФАТА І 100-РІЧЧЯ КАНАДИ. XXVIII річник. Видавництво оо. Василіян. Торонто, Канада, 1967. Формат: 225 x 154 мм. Стор. 208. (Альманах зредаґував о. О. Купранець, ЧСВВ. Обкладинка роботи арт. М. Левицького).

РІЗНЕ

Юліян Бескид. СВЯТА, РІДНА ЗЕМЛЯ. Ілюстрації арт. М. Левицького. Бібліотека Лемківщини ч. 1. Видання Організації Оборони Лемківщини. Торонто — Пассейк, Н. Дж., 1966. Формат: 210 x 140 мм. Стор. 88.

ВІСТІ З ТОРОНТА

МІСЬКІ ВИБОРИ в ТОРОНТІ. 5-го грудня відбулися тут міські вибори, до яких кандидували на міських радних три українці. На жаль, ані одному з них не вдалося здобути належного числа голосів. Несподіванкою у виборах був провал дотеперішнього мейора Ф. Гівинса, що був довший час в міській управі, та мав велику піддержку всіх трьох торонтонських щоденників. Мейором був вибраний дотеперішній предсідник контролерів Вілліям Денісон. До складу контролерів увійшло дві жінки.

НОВА ПЛАТІВКА. Вже четверту з ряду гарну платівку випустила українська радіопрограма „Пісня України". Першою була „Любіть Україну", далі „Тихо над річкою", „Не шуми калинонько", і „Легенький вітерець", до якої увійшло 15 нових українських пісень. Сподіваємося, що як і попередні платівки, так і ця знайдуть своїх любителів нашої пісні. Варто згадати, що попередні платівки випускались кількома накладами. Керівник радіо - програми п. Наумчук, дбайливо і солідно оформлює їх під мистецьким і технічним оглядами.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СТ. „УКРАЇНА". В неділю 18-го грудня о год. 4-ій по пол. в домівці Спортового Товариства „Україна" відбудуться річні Загальні Збори, із звичайним порядком нарад. На закінчення літнього і відкриття зимового сезону Сп. Товариство „Україна" влаштувало 26-го листопада ц.р. в українській гостинниці „Мейфер Інн" бенкет, в якому взяло участь 250 осіб, є надія, що новообрана управа Сп. Товариства „Україна" по загальних зборах, не тільки, що поважатиме працю в спортовій ділянці, але приверне ту „силу і славу", якою заслужено пишалась „колись „Україна".

З'ЇЗД БРАТСТВА УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ. 3-го грудня ц.р. відбувся Єпархіяльний З'їзд Братства Українців Католиків Торонтонської Єпархії. По звітах уступаючої управи: К. Мигаль, В. Дідюк, П. Харидчак, та голів відділів, ділові дискусії, доповіді Всеч. о. С. Хабурського, та уділенню абсолюторії уступаючій управі, обрано нову управу, яку очолив ред. М. Поронюк. У працях З'їзду брав участь Преосвященний Кир Ізидор, який виголосив принагідне слово, та духовний провідник Всеч. о. д-р В. Липський, який подав ряд цінних і практичних порад у праці БУК. З'їзд виніс ряд постанов і резолюцій. Вислано привітальні телеграми до Кардинала Йосифа і Високопреосвященного Архиєпископа Кир Івана в Римі. Зборами проводила президія в складі: інж. О. Клофас, голова, і П. Іваців, секретар.

В. Дідюк

Нью Йорк, Н. И.

ДОПОВІДЬ Д-РА ФІГОЛЯ ПРО СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ

Заходом Комітету Об'єднаних Американсько - Українських Організацій міста Нью Йорку та Українського Літературно - Мистецького Клюбу в Нью Йорку 5 листопада в приміщенні ЛМК в Нью Йорку відбулася доповідь гостя з Европи д-ра А. Фіголя про Світовий Конгрес Українців. При вщерть виповненій авдиторії відкрив вечір проф. А. Малюца привітанням присутніх та гостя з Европи д-ра А. Фіголя і передав провід вечора голові Відділу УККА адв. Гуглевичеві.

Голова представив прелегента, як активного пластуна, громадського діяча, члена НТШ з Европи та співвидавця Енциклопедії Українознавства, який заговорив до ЗДА у зв'язку з приготуванням Другого Пластового Конгресу.

Прелегент заявив, що він 3-ий раз в ЗДА і тому хотів би на початок зробити свої певні спостереження відносно осягів українців у Вільному Світі. Перший раз він відвідав ЗДА у зв'язку з виданням Енциклопедії Українознавства, яку започатковано 20 років тому в Европі і яка добігає вже до її кінцевої фази, бо ще слід видати один англомовний том ЕУ, в чім наше громадянство та установи мусять фінансово допомогти.

Перший раз він побував в ЗДА в 1954, другий раз 1957-58 і тепер третій. Він спостеріг великі осяги Американської України та Канади, як побудова пам'ятників Т. Шевченкові і величаві маніфестації, зв'язані з цим. Побудовано українцями тут багато церков, народних домів та культурних центрів. Однак мало зроблено на полі збереження при українстві нашої молоді, яка американізується. Спостеріг він, що в церквах вже Богослуження деколи відправляються англійською мовою, що курси українознавства чи школи українознавства, коли не будуть мати допомоги і співпраці від родичів, наших церков та наших установ, не дадуть вповні бажаного результату. Все розвивається в нас на рівені села, волости чи області або повіту.

Ми ще не змогли піднестися до організаційної висоти держави, бо в нас бракує інстинкту цілости, в протиЁвагу поневоленій, але не подоланої Батьківщині. Українське суспільство існує поділене на кілька спільнот і не має ще в нього виробленого почуття цілости. Його дивує, що проголошений Світовий Конг. Українців так мало знаходить розголосу в нашій еміграційній пресі. Дивує його, що ще немає точних плянів і ще не пороблені конечні приготування до того, такого конечного нам діла. Останній Конгрес УККА є перестогою, що на такі з'їзди не можна іти не підготованими і не зговореними та відповідно зорганізованими.

Українці працюють багато, але вислід тієї праці є незадовільний, бо нас світ і на далі ще не знає.

На його думку, коли б нам удався Світовий Конгрес Українців, як лише нараз внутрішня манифестація, то тоді світ би числився з нами, бо ми мали б свій український світовий центр, який був би авторитетом для нас усіх. Світовий Конгрес Українців був би політичною нашою маніфестацією, і вороги належно відчули б.

Ми мусимо себе зінтегрувати в одну політичну українську силу у Вільному Світі, яка мала б стати в обороні прав України та допомогла б її визволенню.

На запит, де такий центр мав би бути, прелегент відповів, що всі дані є на те, щоб він був в Канаді.

Опісля відбулися запити та тиськусія, в якій забрали слово проф. Калинович, П. Дорожинський, інж. А. Гудзовський, д-р Я. Падох, ред. Р. Ільницький, д-р Р. Осінчук і проф. М. Чубатий, який висловився, що, мовляв, наше суспільство є поділене на тут роджених вже і старших чи емігрантів, що ще живуть традиціями Рідного Краю. Тут вже роджені хоч володіють українською мовою, нас не цілком розуміють. Коли б Державний Центр Національної Ради себе зумів належно переорганізувати і всіх з'єднати, тоді нам не треба б було Світового Конгресу Українців. Знов відповідав прелегент. Мец. Р. Гуглевич, подякувавши прелегентові, дискутантам і присутнім закликав до розпочаття інтеграції з Нью Йорку з всіма нашими організаціями. На кінець господар ЛМК подякував прелегентові та Об'єднаному Комітетові за той вечір.

Д-р О. Соколишин

Щедра пожертва на „Веселку"

Іван Бандура

Пан Іван Бандура і цього року пожертвував 25 долярів як „Коляду" на фонд „Веселки". Це вже не перша його пожертва на цей дитячий журнал, про який він щороку пам'ятає і його пренумерує, хоч не має дітей. Він живе в Брукліні на емеритурі і зі своїх ощадностей щедро жертвує на різні національні й релігійні цілі.

ЗАМІСТЬ ПОХОРОННИХ ВІНКІВ НА УВАН

Вінніпеґ. — Замість вінків на могилу визначної українсько - канадійської громадянки сл. п. Емілії Чорнейко - Гикавої, яка померла у Вінніпегу 27 листопада, склали на „невянучий вінок" — фонд Центральної Бібліотеки й Архіву УВАН у Канаді такі громадяни: пані Н. Кучарська й Е. Д. Линч — 10 долярів, проф. Яр. Рудницький — 10 дол., інж. Т. Боднар — 5 дол., М. Гикава — 5 дол., пані Тацюк 3 дол., панство Леслі й Гардон Бук — 5 дол., дир. І. Шкварчук — 5 дол., пані К. Антонович — 3 дол. Усім жертводавцям на добру цілі складає цісю дорогою щиру подяку.

Президія УВАН у Канаді

БАТЬКИ! Якщо бажаєте замолоду ваших дітей з найстаршою найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб заснувати їм кращу будучність, а нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

УКРАЇНСЬКА МИСТЕЦЬКА ВИСТАВКА В СИРАКЮЗЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Сиракюзи. — Заходами Студентської Громади, що гуртується в Українському Клюбі при Університеті в Сиракюзах, улаштовано в днях 4-6-го грудня ц. р. виставку сучасних українських мистців-малярів. Між іншими виставлено образи мистців: Михайла Мороза, Любослава Гуцалюка, Якова Гніздовського, Мирослава Радиша, Юрія Соловія. Образи походять з приватних колекцій наших громадян, які радо віддали ініціяторам виставки свої образи до диспозиції. Виставка проходила з великим успіхом і вже першого дня відвідало її понад 300 осіб головно з-посеред американської студентської молоді. На фото — активні члени Українського Студентського Клюбу при Університеті в Сиракюзах.

ЗАКЛИК ДО МИСТЦІВ, ГРАФІКІВ І МАЛЯРІВ

У 1967 р. сповниться 25 років від створення Української Повстанської Армії. Т-во кол. вояків УПА ім. ген. Романа Шухевича-Чупринки у ЗДА та Т-во кол. вояків УПА в Канаді хочуть відзначити цей ювілейний рік виданням серії поштових марок. Прибуток із розпродажу пропам'ятних марок призначений на видання Історії УПА українською і англійською мовами.

Поза межами України нас, кол. вояків УПА, мала горстка і тому ми не можемо проголосити формального конкурсу з грошовими нагородами.

Тому апелюємо до великодушности нашого мистецького світу і просимо допомогти нам здійснити задуманий плян.

Допоможіть нам понести славу української зброї у всі закутки світу! Ваш талант завдасть ворогові не менше болю ніж від уповської кулі.

Повстанська тактика навчає: „не дозволь ворогові спокійно спати".

Дорогі Друзі, Мистці! Допоможіть нам зігнати сон з очей наших ворогів — а за винагороду прийміть висловлені вдячности всіх тих, кому дорога справа Українського Визвольного Руху.

У перших днях січня 1967 р. хочемо віддати марки до друку. Плянуємо видати 10 різних марок. Мистців просимо слати проєкти до кінця грудня 1966 р. на адресу: Dr. B. Huk, Box 41, Marcy, N.Y., 13403.

Величина марок 4 × 2½ цм. Два кольори. Побажаним було б, щоб проєктирисунки не були більші як 16 × 10 цм. Кожна марка повинна мати „рамку", під якою, у долішнім правім розі, буде видрукуване мініятурним друком, за згодою, ім'я автора. Проєкти, невикористані для друку марок будуть згодом ужиті на пам'яткових конвертах, за згодою автора.

Пропоновані мотиви:

5 шагів: Українські Збройні Сили: (княжі, козацькі, УСС, УГА, УНР, Закарпатська Січ, ЦД — УНА, УПА).

10 шагів: УПА-УГВР-ОУН.

25 шагів: Церква й УПА (Бог і Україна)

50 шагів: УПА і Український Червоний Хрест.

75 шагів: Рейди УПА.

1 гривня: АБН - УПА.

2 гривні: Карта України — розвал СССР.

3 гривні: 25-ліття УПА.

4 гривні: Ген. Роман Шухевич-Чупринка 1907-1967.

5 гривень: Тризуб і прапор. Примітка: Номінал (шаги або гривні) у лівому долішньому куті. „Україна Ukraine" (двомовно у горішній частині марки). Один тризуб може бути на кожній марці, але не як частина орнаменту.

Ждемо Вашої допомоги!

М. Грицків'ян і М. Коник

Голови Гол. Управ Т-в

Б. Гук

реф. філятел. видань

„На перші гулі" в Брукліні

10 грудня в Українському Народному Домі Бруклин-Північ відбулася весела імпреза: драматичний гурток при Відділі ООЧСУ і Осередку СУМА під керівництвом п-ні Алли Давиденко виставив дві комедії - одноактівки: „На перші гулі" С. Васильченка і „На сіножаті" Яновської.

Обидві ці речі, не зважаючи на їх давність і ніби заїграність хто тільки їх не ставив, починаючи від півпрофесійних труп і кінчаючи домашніми театрами) зберегли притаманну талановитим творам свіжість. Щирий, суто національний, народний гумор, позбавлений нездорового сексуального забарвлення, і відсутність пияники, що нею, на жаль, грішить більшість наших комедій, надають їм якоїсь милої, чистої цнотливості.

В комедії „На перші гулі" батьки намагаються виховувати молоденьку дочку в суворому патріярхальному дусі. Але молодь є молодь! І звідси — все той споконвічний конфлікт між батьками і дітьми, але конфлікт, висвітлений дотепно, весело. Ця тема і тепер є дуже актуальною і викликає багато навіть дискусій.

Друга комедія — „На сіножаті" — вже своєю декорацією викликала захоплені оплески публіки. На сцені справжня сіножать, з копицею свіжого сіна, з групою дівчат у кольорових одягах зі співами, жартами, сміхом. Зі сцени віє запахом свіжого сіна і молодости.

Звичайно, виконання акторів - аматорів не було бездоганним, бо ж на те вони й аматори, але в більшості вони свої ролі провели не зле. Зворушливою була молоденька Юля Рибицька в ролі Олени, природнім виглядали мама і тато (М. Матійцьо і І. Макар), не зле був ансамблю і Тиміш (М. Сметанюк) у комедії „На перші гулі".

В комедії „На сіножаті" треба відзначити гру М. Бошко (Пріська), яка звеселила всю публіку невимушеними жартами і сміхом. По-своєму гарна була М. Марійцьо в ролі ліричної дівчини Галі. Трохи забагато рухався і стукав палицею помакжчик (Досяк), проте, бували напевно і такі пожакжчики. Трохи задубатий був Максим (С. Хомик). Хотілося б від „героя" більше гнучкости і чіткішої експресії характеру і виразнішої дикції. Характерна постать скупаря-багатія Опанаса вдалася І. Макарові. Усім акторам хочеться побажати дальших успіхів в сценічній праці, в праці над невмирущим українським словом.

А. Люлька

ВІДБУВСЯ 50-ДОЛЯРОВИЙ БЕНКЕТ

20-го листопада, тут в одним готелі, відбувся 50 доляровий бенкет в пошану їх Блаженства, Верховного Архиєпископа Кардинала Йосифа Сліпого, чистий дохід з бенкету призначений на будову Українського Католицького Університету в Римі. Бенкет увінчався дуже гарним успіхом.

Присутніх понад сто осіб мали нагоду вітати нашого улюбленого Кир Йосифа Шмондюка в асисті трьох священиків і головного вікарія монсіньйора о. Монастирського. Кир Йосифа при вході на залю привітав старим українським традиційним звичаєм хлібом і сіллю д-р Іван Дідюк і пані Мотря Головинська — голова Союзу Українок.

По благословенню дарів Кир Йосифом, бенкет відкрив голова ділового комітету д-р Іван Дідюк, вітаючи присутніх на бенкеті, і представив присутнім тостмайстра, професора д-ра Гарвардського Університету Андрія Головінського.

Вимки з Великодного послання Верховного Архиєпископа виголосив діяльний член Українського Лікарського Товариства в Америці, д-р Іван Кизик з Ню Гейвну.

Промову в українській мові виголосив головний секретар УНС д-р Ярослав Падох, котрий сказав про життєвий шлях і діла Верховного Архиєпископа, як рівночасно започаткувану будову Українського Католицького Університету в Римі.

Головна радна УНС адвокат Анна чопик виголосила промову англійською мовою про життя і страждання Верховного Архиєпископа Кардинала Сліпого, як рівнож про значіння новозаснованого Українського Університету в Римі.

Важну і цікаву промову виголосив Кир Йосиф Шмондюк говорив про стрічу з Кардиналом, котрий болить і молиться за нашу страдаючу Церкву в Україні, і за нас розкинених по цілому світі. Він сказав, що Святіший Отець знає добре про українців, також болить над ними, однак їх незалежність релігійна і національна залежить від них самих і тільки тоді буде ліпше, як між українцями наступить братня християнська згода і любов.

Подяку в молитві за заслучання нашого бенкету провів Кир Йосиф, на цім програму бенкету закінчено.

Д-р Іван Дідюк
голова

Інж. Р. Свистун
секретар

Інж. Б. Смолинські
скарбник

Замість квітів на свіжу могилу

поручника Богдана З. Сагана

складають на українських воєнних інвалідів:

25.00 дол. родина ЧМОЛІВ
10.00 дол. Олександра і Зенон КОНОВКИ
5.00 дол. Ореста і Мирослав ПЕРЕЙМИ з Боффало.

На нев'янучий вінок на свіжу могилу нашого Найдорожчого і Незабутнього МУЖА і ТАТА

сл. п. сот. Юрія Лукащука

складаємо

100.00 дол. на видання „Історії Холмщини" і
100.00 дол. на Церкву у Клифтоні, Н. Дж.

ДРУЖИНА і ДІТИ

Леся Храплива

ЗУСТРІЧ ЗІ СВЯТИМ МИКОЛАЄМ

Змалку виростав у кожного з нас перед очима образ Милосерного Святого. Висів той образ майже в кожній хаті, зустрічав ласкавим поглядом при вході в кожну церкву, а зимою приносив дітям наглядні докази на те, що „Бозя бачить, що дитина була чемна".

Тут, коли стане трохи холодніше, все місто пестріє від святих Миколаїв — на кожному розі вулиці, в кожній крамниці. Їх приявність вводить населення у якийсь особливий, радісно - безжурний настрій, але зрозуміло, що він не такий, як був би в нас при зустрічі з тим нашим, Мирликійським Святим.

Та проте, йдучи за його головними прикметами, за добротою його й милосердям, його таки можна сьогодні зустрінути. Треба тільки станути тихенько за рогом вулиці, що веде в українську церкву і пильно слідкувати. Ось іде двоє батьків в елеґантних одягах, а дитина вдягнена, мов найдорожча лялечка у крамниці.

— Мамо, а хто це там стоїть і чому калатає цією пушкою? — питає дитина.

— Ходи й не оглядайся, — приспішує мати, — це збирають на бідних дітей, а ти в мене багатенька! — і тягне дитину за руку, хоч та оглядається, рада б ще раз побачити небувалу людину, що стоїть на розі.

Треба приглянутися цій картині — але ніякого чуда тут ще не побачити. Та ось ідуть інші батьки. Саме змінилося світло, вони мусять ждати перед переходом через дорогу, і є час їм приглянутися та прислухатися...

— Мамо, мамо, ось вже стоїть на розі вулиці так, як ти казала!

— Хіба ти не знаєш, що коли мама каже — то так, і буде? Тільки не показуй пальчиком на людей — так негарно.

Мале спохмурніло, але зараз же переходить на нову тему:

— Але мені вільно буде вкинути цього грошика у скарбонку?!

— Так, бо ти була дуже чемна і я тобі це обіцяла.

Мале розглядає уважно срібну „чвергку" на своїй пухнатій рукавичці.

— Мамо, а коли я хочу вкинути ще одного грошика, то ти мені даш?

— Можу дати, але тоді не стане на шоколядку, що її маємо купити після Богослужби.

— То я не хочу шоколядки! Ці бідні діти, що ти мені вчора про них казала, хай собі її куплять. Вони теж хочуть шоколядку, дві шоколядки хочуть, правда?

А коли зміняється світло, батьки переходять, і мале, спинаючись на пальчики, кидає свою лепту (два грошики) у скарбонку, важко позбутися враження, що цю скрбонку держить в руках сам Божий Угодник і що це він гладить дитячу шапочку та шепоче слова благословення. Тоді хотілося б теж з ним поговорити.

— Збираєте пожертви, Преподобний Отче?

— Як же не збирати? Коли добрі люди продовжують моє діло на землі, то хіба можна їм не помогти?

— Я на жаль, бачите, вже не дитина. Вже й волосся сивиною береться; чи дозволите вкинути і мою пожертву?

— Кидайте, кидайте, будь ласка. Пані з Української Допомогової Жіночої організації ніяк не обмежують збірки „Діти — дітям" до самих лиш дітей. Назва ця, щоб в першу чергу звернути увагу дітей на чесноту активної любови ближнього, але ясно, що приймають кожну пожертву, щоб лиш зі щирого серця. І потреби ж великі...

— Чували, чували, хоч тепер, як кажуть нашим залишенцям в Европі наче б то вже краще живеться. Падає увага разом із тим, як гріш дзенькає об коробку.

— Славити Бога, є такі, що їм вже стало легше. Та не для тих же збираємо. Все ще є багато таких, що для них цих кілька скромних марок допомоги означають всю можливість прожити. Сироти, безвихідно хворі, старці...

— То ви і для дорослих, і для старців збираєте?

— Якщо маємо можливість, то й їм допомагаємо. Хіба можна їх опустити? Чи уявляєте, як важко людям, які колись мали своє почесне місце у громадянстві, виховували собі дітей, а оце осталися доживати віку в якомусь чужому захисті, забуті всіми і вся...

— А певно, певно... — і падає ще одна монета у скарбонку Святого. Годі якось інакше...

— Та не лиш хліба насушного треба залишенцям, — продовжує він, — Жіноча Допомогова Організація дбає теж, щоб наші діти не оставалися без рідного слова. Ось вже кілька років тому домовилися пані з Об'єднанням Працівників Дитячої Літератури та шлють щорічно дитячі книжечки в Німеччину, в Австрію, Бельгію, Францію...

Здавалося, я не сягяла рукою в торбинку, а ось у скарбонці Святого задзвенів новий гріш і він каже: — Спаси, Боже!

Важка передснігова погода. З-за рогу вулиці виривається їдкий, холодний вітер і лице Святого пооране тисячами зморщок, аж здригається від нього. Жалко стає...

— Пождіть, будь ласка, Отче. Тут на розі крамничка, я принесу Вам гарячої кави...

А коли повертаюся з кавою, на розі вже не старенький Чудотворець, вірний приятель перших дитячих мрій. Ні, це вдягнена в чорному знайома старша пані, та, що вже від шістнадцяти років збирає завжди на цьому місці в такий — ось час пожертви на акцію „Діти — дітям".

— Та що ви, змилуйтеся! Де ж би я пила тут каву?! Тай навіщо ви трудилися? Мені ж зовсім тепло (-а лице аж синіє від холоду-), мені справді зовсім тепло, на серці! Попробуйте, яка повна вже скарбонка.

І тепло й легко, коли відходите зі спорожнілою торбинкою. Тепло, що знайшли може не святого, але таки просвітлене обличчя доброї Людини...

Співпраця Професійних Товариств

20-го листопада відбулася у Філядельфії зустріч українських інженерів і ветеринарних лікарів в рамцях започаткованого обома організаціями Об'єднання Українських Академічних Професійних Товариств на цьому терені. Зустріч відбулася з ініціятиви Т-ва Інженерів, її відкрив голова Відділу згаданого Т-ва інж. М. Борецький. Присутні члени, що прибули на цю стрічу разом із своїми родинами до Дому Української Молоді, мали нагоду подивляти три висвітлені фільми: Досліди надземних просторів і ракетні досліди, старанням Т-ва Інженерів і при інспекціях м'яса і м'ясних виробів в ЗДА, старанням Об'єднання Вет. Лікарів. До двох перших фільмів дав пояснення інж. Я. Щука, згадуючи про мету дослідів надземних просторів, засоби і трудноці, головно природні, як радіяція та метеорити, які треба поборювати в реалізації цих же дослідів.

Голова Відділу Вет. Лікарів д-р Ю. Білик, перед висвітленням останнього фільму, виголосив реферат про історію ветеринарії в ЗДА, та про засоби у поборюванні тваринних недуг. Він згадав, що інспекція м'яса в цій країні почалася в 1906 р. на підставі ухваленого закону внаслідок потреби поборювання тваринних недуг, охорони людського здоров'я і встановлення контрольних і дослідних центрів в тому напрямі. При інспекції м'яса в ЗДА є затруднені коло 2,000 фахівців, між ними коло 80 вет. лікарів українців, централя яких знаходиться в Шикаґо.

В перерві, між висвітлюваними фільмами, відбулася взаємна презентація членів обох товариств, а після офіційної частини гутірка і перекуска в буфеті. Стрічу закрив голова Відділу Об'єднання Вет. Лікарів, дякуючи приявним за участь, яких було коло 60 осіб. Є побажаним, щоб подібні стрічі відбувалися частіше та в інших осередках і вони напевно дадуть корисні висліди та прискорять координацію нашого професійного академічного світу.

Юрій Білик

Клівлендське фіяско

26-го листопада мали відбутися в Клівленді перші в Америці чемпіонати УСЦАК в кошівці. Організатор турніру УСК „Львів" був змушений в останній хвилині відкликати змагання, бо тільки один клюб („Черник," Дітройт) виявив охоту прибути до Клівленду. Інші клюби не явились до першенств. Деякі з них відкликали свою заповіджену участь в четвер вночі (два дні перед реченцем тірніру) а решта взагалі зіґнорувала запрошення господарів до участи.

Арґумент браку кошівкової дружини не видержує критики, коли зважити, що змагунів є властиво... забагато й треба тільки Проводам клюбів подбати про їх зорганізування в клюбові дружини. Доказом є Клівленд, що є чейже в нашому спортовому житті провінцією й не може рівнатися з іншими „сильними" клюбами. Той „слабий" Клівленд виставив до кошівкових першенств 3 (словами: три) дружини... і даремне вижидав противника.

Спортова Централя (УСЦАК) плянує на весну н. р. міжнаціональні змагання у відбиванці й кошівці. В обличчі комплетної байдужности клюбів до починів Централі — цілий плян ставиться тепер під знак запиту. УСЦАК-ові залишається надіятися, що в будучому Проводи клюбів хоч малу частину тої енерґії, яку з таким ентузіязмом присвячують копаному м'ячеві, приділять ланкам, що з огляду на їх вагу у фізичному й моральному розвитку молоді, повинні бути у них на першому місці.

С. Маланчук
спорт. реф. УСЦАК

ПОВІДОМЛЕННЯ
Адміністрації „Свободи"

З УВАГИ НА ЗАКІНЧЕННЯ БІЖУЧОГО РОКУ, АДМІНІСТРАЦІЯ ПРОСИТЬ ВСІ ТОВАРИСТВА ЧИ ПООДИНОКІ ОСОБИ, ЩО ДОВГУЮТЬ ЗА ОГОЛОШЕННЯ, ВИРІВНЯТИ ЇХ КОНЕЧНО НАЙДАЛІ ДО

кінця року.

СВЯТОЧНІ НАПИТКИ

На Свято Різдва Христового ми звикли разом в родинному гурті засідати при святочному столі. Стіл все гарно прибраний і на ньому чергуються традиційні потрави.

Які напитки найкраще рекомендувати на свята? Правдивою прикрасою святочного стола буде завжди екзотична ЖУБРІВКА, чудового ясно оливкового коліру зі стеблами жубрової трави в пляшці — це дає напиткові оригінальний смак і запах.

Якщо мова про чудовий колір, то заразже треба зарекомендувати ВИШНІВКУ, це наливка на правдивих доспілих вишнях, яка вирізнюється незвичайно приємним смаком і коліром.

Для повноти колірів, треба додати ГОРІЛКУ ВИБОРОВУ, хрустально чисту і прозору — це дистилят із чистого жита, на найкращій джерельній воді. Ця горілка імпортована з Польщі, була нагороджена багатьома медалями і прем'ями на міжнародніх виставках.

СТАРКА — це напиток, який назріває щонайменше 10 років в бочках по кращих винах. Це европейський еквівалент найкращих американських і канадійських ВІСКИ, за якою питають знавці і смакуни.

Варто також познайомитися із не дуже міцною але смачною горілкою КРАКУС, як також із солодким лікером ВИШНЯК, який перевищає лікери із Данії. А щоби розігрітися, нема нічого кращого як КРУПНИК.

Домагайтеся всюди тільки правдивих горілок імпортованих з Польщі. (Огол.)

Вступайте в члени УНСоюзу!

ТАРЗАН, ч. 5736. Хуанові скарби!

THE APE-MAN GAPED IN SURPRISE. JUAN'S CAVE WAS FILLED WITH CHESTS OF GOLD AND JEWELS-- A FABULOUS TREASURE!

'INTRIGUING, ISN'T IT, SENOR?' SAID THE SPANIARD SLYLY--

THEN, HOPING TO CATCH TARZAN OFF GUARD, HE LEAPED TOWARD HIS PRECIOUS RIFLE!

12-21-5736

Мавполюд вирячив очі зі здивування. Хуанова печера була наповнена скринями золота і самоцвітів — казкові скарби!

Інтриґуючо, чи ж не так? — сказав лукаво еспанець.

А тоді, сподіваючися заскочити Тарзана, він прискочив до його цінної рушниці!